

# Norsk Lovtidende.

Utgitt efter offentlig foranstaltning.

ifølge lov av 1 april 1876

Nr. 36

Utgitt 14 aug.

1918

## Skrivelse fra Industriforsyningsdepartementet 31 juli.

av 31 juli,

hvorved i medhold av lov av 17 juli 1918 fastsettes som gjeldende inntil videre følgende regler og maksimalpriser for salg utenfor Tromsø stift av mursten, taksten, drensør og mønepanner:

### A. Gruppeinndeling.

Landet inndeles i 7 prisgrupper.

1ste prisgruppe omfatter:

Teglverker i Fredrikstad og Moss samt teglverker beliggende ved kysten i Smålenene amt. (Fredrikstad distrikt).

2den prisgruppe omfatter:

Teglverker i Kristiania og Aker. (Kristiania distrikt).

3dje prisgruppe omfatter:

Teglverker i de indre distrikter i Kristiania og Hamar stifter. (Østlandets indre distrikt).

4de prisgruppe omfatter: Teglverker i Drammen og nærmeste omegn og ved Kristianiafjordens vestsider. (Drammens distrikt).

5te prisgruppe omfatter: Teglverker i Skiensfjorden og sydover i Kristianssands stift med undtagelse av Stavanger amt. (Sørlandets distrikt).

6te prisgruppe omfatter: Teglverker i Stavanger amt og Søndre og Nordre Bergenhus amter. (Vestlandets distrikt).

7de prisgruppe omfatter: Teglverker i Romsdals amt og Trondhjemsamtene. (Trondhjems distrikt).

31 juli.

**B. Maksimalpriser.****Mursten.**

| Prisgruppe.     | 1ste sort.               | 2nen sort.      | 3dje sort.     |
|-----------------|--------------------------|-----------------|----------------|
|                 | Kr.                      | Kr.             | Kr.            |
| 1ste            | 68,00                    | 63,00           | 48,00          |
| 2nen            | For sams vare kr. 68,00. |                 |                |
| 3dje }<br>4de } | 80,00                    | 70,00           | 62,00          |
| 5te             | Hårdbrent.               | Mellembrent.    | Lysbrent.      |
| 6te }<br>7de }  | 110,00<br>115,00         | 95,00<br>100,00 | 80,00<br>85,00 |

**Taksten (flat).**

| Prisgruppe.     | 1ste sort. | 2nen sort. | 3dje sort. | 4de sort. |
|-----------------|------------|------------|------------|-----------|
|                 | Kr.        | Kr.        | Kr.        | Kr.       |
| 1ste            | 176,00     | 153,00     | 108,00     | 63,00     |
| 2nen            | 185,00     | 162,00     | 117,00     | 72,00     |
| 3dje }<br>4de } | 189,00     | 167,00     | 122,00     | 77,00     |
| 5te }<br>6te }  | 221,00     | 185,00     | 131,00     | 86,00     |
| 7de }           |            |            |            |           |

**Taksten (krum).**

| Prisgruppe.     | 1ste sort. | 2nen sort. | 3dje sort. |
|-----------------|------------|------------|------------|
|                 | Kr.        | Kr.        | Kr.        |
| 1ste            | 153,00     | 131,00     | 108,00     |
| 2nen            | 162,00     | 140,00     | 117,00     |
| 3dje }<br>4de } | 167,00     | 144,00     | 122,00     |
| 5te }<br>6te }  | 198,00     | 176,00     | 153,00     |
| 7de }           |            |            |            |

**Mønepanner.**

| Prisgruppe.      | 1ste sort. | 2nen sort. | 3dje sort. |
|------------------|------------|------------|------------|
|                  | Kr.        | Kr.        | Kr.        |
| 1ste }<br>2nen } | 400,00     | 250,00     | 150,00     |
| 3dje }<br>4de }  |            |            |            |
| 5te }<br>6te }   | 425,00     | 275,00     | 175,00     |
| 7de }            |            |            |            |

| Drensrør av 12" lengde. |       |        |        |        |        | 31 juli. |  |  |  |  |
|-------------------------|-------|--------|--------|--------|--------|----------|--|--|--|--|
| Prisgruppe.             | 1½"   | 2"     | 2½"    | 3"     | 4"     |          |  |  |  |  |
|                         | Kr.   | Kr.    | Kr.    | Kr.    | Kr.    |          |  |  |  |  |
| 1ste                    | 75,00 | 120,00 | 145,00 | 175,00 | 250,00 |          |  |  |  |  |
| 2nen                    |       |        |        |        |        |          |  |  |  |  |
| 3dje                    |       |        |        |        |        |          |  |  |  |  |
| 4de                     | 85,00 | 130,00 | 160,00 | 190,00 | 275,00 |          |  |  |  |  |
| 5te                     |       |        |        |        |        |          |  |  |  |  |
| 6te                     | 95,00 |        |        |        |        |          |  |  |  |  |
| 7de                     |       |        |        |        |        |          |  |  |  |  |

For rør av større lengde enn 12" blir prisen å forhøie forholdsvis.

Prisene gjelder pr. 1000 sten (rør) levert ved verk.

For de verker i 2nen prisgruppe, som sorterer sin mursten, kan beregnes et tillegg av kr. 5,00 pr. 1000 sten til den fastsatte pris. Den sten, som blir igjen, betales med kr. 58,00.

For »klinker« kan i alle distrikter beregnes et tillegg av kr. 10,00 pr. 1000 sten for henholdsvis 1ste sort, sams eller hårdbrent sten.

For håndbanket sten (banksten) tillates i alle distrikter et tillegg av kr. 5,00 pr. 1000 sten til de fastsatte priser.

Til de fastsatte priser kan gjøres tillegg for hatte utgifter ved varens transport fra verk til bestemmelsessted. Transportomkostningene må spesifiseres i salgsnotaen.

Disse bestemmelser trer i kraft fra og med mandag 5 august 1918.

Overtredelse straffes med bøter eller fengsel inntil 6 måneder.

## Skrivelse fra Industriforsyningsdepartementet 31 juli.

av 31 juli,

hvorved i medhold av lov av 17 juli 1918 fastsettes som gjeldende inntil videre følgende maksimalpris for kalk:

Kr. 70,00 ton levert ved verk.

Til denne pris kan gjøres tillegg for hatte utgifter ved varens transport fra verk til bestemmelsesstedet. Transportomkostningene maa spesifiseres i salgsnotaen.

Disse bestemmelser trer i kraft fra og med mandag 5 august 1918.

Overtredelse straffes med bøter eller fengsel inntil 6 måneder.

1 aug. **Bestemmelse fra Provianteringsdepartementet**  
av 1 august,

hvorved i medhold av lov nr. 5 av 14 mai 1917 med tilleggslov av 14 desember s. a.; jfr. kongelig resolusjon av 19 april 1918, bestemmes:

Det under 15 mars 1918 utferdigede forbud mot forsendelse av smør til andre enn provianteringsråd, amtsproviante-ringer eller personer og institusjoner, som er bemyndiget til på Statens vegne å foreta opkjøp av smør, med tilleggsbestem-melse av 17 juni 1918 opheves forsåvidt angår forsendelser innen Finmarkens amt.

9 aug.  
Nr. 1.

## Lov

om ændring av § 14 i lov angaaende jagt og fangst av  
20 mai 1899.

**Vi Haakon**, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets beslutning av 30 juli 1918 sålydende:

§ 14 i lov angaaende jagt og fangst av 20 mai 1899 skal herefter lyde saaledes:

Raadyr, gemse, svane og fasan skal være fredet det hele aar.

Eier av ø eller park, hvori fasaneri er opprettet, tillates dog at fange, jage og drøpe fasaner paa saadan eiendom.

Bæver maa ikke jages, drøpes eller skades utenfor tiden fra og med 15 til og med 31 oktober. Efter andragende av herredsstyret kan dog Kongen for vedkommende herred for-lønge jagttiden indenfor tidsrummet fra og med 1 september til og med 31 oktober. Jagtretten kan alene utøves av grund-eieren eller av den, som grundeieren har overdrat sin ret til at fælde bæver.

Bæver skal dog være fredet det hele aar inden herredene Fyrisdal, Nissedal og Drangedal i Bratsberg amt, inden Gjøvdal, Tovdal, Bygland, Hyllestad, Valle og Bykle herreder i Nedenes amt, inden Øvrebo, Hægeland, Bjelland, Grindheim og Aaseral herreder i Lister og Mandals amt samt inden Bjerk-reim og Suldal herreder i Stavanger amt.

Denne lov træder i kraft straks.

Ti har Vi antatt og bekræftet, likesom Vi herved antar og bekræfter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt på Kristiania slott den 9 august 1918.

**Haakon.**

(L. S.).

Gunnar Knudsen.

N. F. Leganger,  
kst.

## LOV

9 aug.  
Nr. 2.

om avgift til statskassen av mais eller indenlands tilvirket maisstivelse eller andre materialer som anvendes til fremstilling av stivelsesukker eller stivelsesirup.

**Vi Haakon,** Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets beslutning av 30 juli 1918 sålydende:

§ 1. Saafremt der er paalagt avgift til statskassen av mais eller indenlands tilvirket maisstivelse eller andre materialer ved varernes anvendelse til fremstilling av stivelsesukker eller stivelsesirup, kommer de i denne og de i henhold til loven givne bestemmelser til anvendelse.

§ 2. Den, som vil tilvirke stivelsesukker eller stivelsesirup av avgiftspliktige materialer, skal paa forhaand i saavidt betimelig tid, at den nødvendige kontrol kan anordnes, indsende til vedkommende regjeringsdepartement anmeldelse om, at han agter at begynde saadan tilvirkning, og naar og hvor tilvirkningen skal finde sted, samt opgave over den mængde materialer av de forskjellige slag, som han antar, at han vil komme til at bruke gjennemsnitlig for hver virkedag.

Han skal endvidere samtidig med anmeldelsen stille en av departementet godkjendt sikkerhet for den avgift, som han vil komme til at pligte for 3 maaneder. Den sikkerhet, som saaledes stilles, vedblir at gjælde, indtil tilvirkningen helt opfører.

Tilvirkningen maa ikke paabegyndes, førend vedkommende departement har tilkjendegitt, at der ikke er noget iveien derfor fra det offentliges side.

Ophører tilvirkningen midlertidig eller endelig, skal tilvirkeren ogsaa herom indsende anmeldelse til vedkommende departement.

§ 3. Den pliktige avgift skal betales til statens almindelige oppebørselsbetjent i distriktet inden utløpet av den første maaned efter den, hvori tilvirkningen har fundet sted.

For avgiften har staten første prioritets panteret i den tilvirkede vare og i de beholdere, hvori denne opbevares.

Avgiften kan i mangel av betaling inddrives ved utpantning. Vedkommende departement skal desuten være berettiget til at stanse den videre tilvirkning i bedrifter, som ikke i rette tid betaler skyldig avgift.

§ 4. I bygning eller paa grund, som brukes av anlæg for tilvirkning av stivelsesukker eller stivelsesirup, maa avgiftspliktige materialer ikke henlægges eller opbevares uten under det offentliges laas, medmindre det overensstemmer med § 2 er anmeldt, at saadanne varer skal brukes til tilvirkningen.

9. aug. § 5. Kontrollens tjenestemænd skal ha uhindret adgang  
 Nr. 2. til at foreta eftersyn i lokaler og paa steder, hvor tilvirkning  
 av stivelsesukker eller stivelsesirup foregaar, eller hvor ma-  
 terialer, bestemt til at brukes til fremstilling derav, forefin-  
 des. Vedkommende tjenestemænd har pligt til at bevare taus-  
 het om de drifts- og forretningsforhold, som de herunder  
 maatte faa kjendskap til, samt til at avholde sig fra efterlig-  
 ning av hemmeligholdte indretninger og fremgangsmaater,  
 som under kontrollen er kommet til deres kundskap. Denne  
 pligt gjelder ogsaa, om tjenestemanden senere maatte fra-  
 træde sin stilling ved kontrollen.

§ 6. De nærmere bestemmelser om kontrollen, derunder  
 bestemmelser om bokførsel ved bedriften og hvilke opgaver  
 der skal avgives til vedkommende kontrolmyndighet, gives av  
 Kongen eller den, han dertil bemyndiger.

§ 7. Saafremt stivelsesukker eller stivelsesirup, som er  
 fremstillet av beskattet materiale, utføres til utlandet, over-  
 føres til frihavn eller indlægges paa transitoplag eller frila-  
 ger, tilkommer der vedkommende tilvirker paa de nærmere be-  
 tingelser, som Kongen eller den, han dertil bemyndiger, fast-  
 setter, skattegodtgjørelse for den mængde beskattet materiale,  
 som tilvirkeren kan sandsynliggjøre er medgaat ved fremstil-  
 lingen av det vareparti, som utføres, overføres til frihavn eller  
 henlægges paa transitoplag eller frilager.

§ 8. Overtrædelse av de i denne lov fastsatte eller av de i  
 henhold til eller med hjemmel av samme trufne bestemmelser  
 straffes med bøter, forsaavidt ikke strengere straf efter den al-  
 mindelige borgerlige straffelov for tilfældet er anvendelig.

Naar der reises paatale, svarer eier eller bruker, hvis bru-  
 keren ikke ogsaa er eier, for de ved deres bedrift ansatte per-  
 soners handlinger, forsaavidt pengeansvar angaar, medmindre  
 det skjønnes, at handlingene er skedd mot deres vidende og  
 vilje.

Paatale finder alene sted efter vedkommende regjerings-  
 departementets begjæring.

§ 9. Denne lov træder i kraft fra den tid, Kongen bestem-  
 mer.

Ti har Vi antatt og bekreftet, likesom Vi herved antar og  
 bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt på Kristiania slott den 9 august 1918.

**Haakon.**

(L. S.).

**Gunnar Knudsen.**

**N. F. Leganger,**  
 kst.

## Kongelig resolusjon

9 aug.

av 9 august.

Samtidig med sanksjon av foranstående lov nr. 2 er det bestemt:

1. Loven bestemmes å skulle tre i kraft straks.
2. Lovens gjennomførelse henlegges til Finans- og Tolddepartementet, og dette departement bemyndiges til å gi de i lovens § 6 omhandlede nærmere bestemmelser om kontrollen og til å fastsette de i lovens § 7 omhandlede nærmere betingelser for skattegodtgjørelse.

## Lov

9 aug.

Nr. 3.

om mindsteløn for underordnede handelsfolk.

**Vi Haakon**, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets beslutning, av 30 juli 1918 sålydende:

§ 1. Underordnede handelsfolk efter denne lov er kvinder og mænd, som mot vederlag er i stadig arbeide hos handlende, naar arbeidet foregaar i butik, kontor eller paa lager, som staar i forbindelse med butik eller kontor.

Handlende er:

den, som driver: næring i henhold til handels- eller haandverksbrev, utskibning, forlagsvirksomhet, mæglervirksomhet, agentur, spedition eller anden kommissionsvirksomhet, forsikringsvirksomhet, fabrikk, bergverk eller anden industriell virksomhet, skipsrederi, samt

sparebanker og aktieselskaper og kommanditaktieselskaper, som driver en hvilken som helst paa erhverv rettet virksomhet.

Som handlende ansees dog ikke banker og forsikringsselskaper, som er opprettet ved lov og, forsaavidt angaar salg av frihandelsvarer, heller ikke stat og kommune.

Kongen kan beslutte, at loven skal gjælde ogsaa for andre erhvervsdrivende end dem, som er nævnt i 2det led. Han kan ogsaa beslutte, at loven skal gjælde stat og kommune, forsaavidt angaar salg av frihandelsvarer.

§ 2. Naar et kommunestyre finder, at underordnede handelsfolks lønsforhold i kommunen er utilfredsstillende, kan det beslutte, at der skal fastsettes mindsteløn for dem.

Beslutningen kan gjælde:

baade for kvinder og mænd eller bare for kvinder;

baade for butik og kontor med lager eller bare for butik med lager eller bare for kontor med lager;

for alle eller bare for nogen av de erhvervsdrivende, som loven gjælder for.

9 aug.           Hvorvidt et arbeide eller en virksomhet gaar ind under  
Nr. 3.           denne lov, avgjøres av Handelslønnsraadet (§ 7).

§ 3. Mindstelønnen fastsettes av en lønsnævnd. Denne skal bestaa av en formand og saa mange medlemmer — kvinder eller mænd — som kommunestyret bestemmer, dog mindst fire. Den, som driver virksomhet, som omfattes av denne lov, eller er underordnet hos nogen saadan eller har økonomisk interesse i de avgjørelser, nævnden skal træffe, kan ikke være formand. Blandt medlemmene med varamænd skal der være et like antal underordnede handelsfolk og chefer saavidt mulig fra den eller de virksomheter, som der skal settes mindsteløn for.

Nævndens medlemmer med varamænd vælges av kommunestyret. Før valget skal foreninger av underordnede handelsfolk, chefer og mulige andre interesserte i kommunen gjennom bekjendtgjørelse i offentlig tidende eller paa anden maate, som kommunestyret finder tjenlig, være opfordret til at fremkomme med forslag til nævndens sammensætning.

Nævndens formand med varamand opnævnes av Handelslønnsraadet, som forinden skal indhente uttalelse fra nævndens kommunevalgte medlemmer, formandskapet og amtmanden om, hvem der bør opnævnes.

Som medlemmer av eller formand i en lønsnævnd kan bare vælges (opnævnes) norske statsborgere over 25 aar. Den, som er fradømt stemmeret i offentlige anliggender og har tapt adgangen til at opnaa offentlig tjeneste, er utelukket fra hvervet. Enhver, som bor i kommunen og ikke er over 60 aar, er pliktig at motta valg (opnævnelse) som medlem av eller formand i en lønsnævnd.

Naar forholdene gjør det ønskelig, kan der nedsættes flere nævnder. Isaafald fastsetter kommunestyret opdraget for hver av dem. De kan samarbeide under ledelse av en felles formand.

§ 4. Mindstelønnen skal settes saa høit, at den efter den underordnedes stilling og de stedlige forhold er tilstrækkelig til at dække hans leveomkostninger og holde arbeidskraften vedlike. Dog kan den settes lavere for underordnede uten teoretisk utdanning eller fagmessig øvelse. Nævnden skal isaa-fald bestemme den teoretiske utdanning eller fagmessige øvelse, som skal til for at opnaa fuld mindsteløn.

Nævnden kan sette særskilt mindsteløn for de forskjellige grupper av underordnede. Den kan ogsaa fastsette et dyrtidstillæg til mindstelønnen og herunder ta forsørgelsesbyrden i betragtning.

Mindstelønnen fastsettes for maaneden, uken eller dagen, ettersom det er almindelig at lønne i den virksomhet, det gjelder. Nævnden skal angi det antal arbeidstimer i maaneden, uken eller om dagen, som mindstelønnen gjelder for, og herunder følge den arbeidstid, som er den vanlige paa stedet eller i

virksomheten. For arbeide utover den angivne arbeidstid kan 9 aug.  
nævnden fastsette et tillegg til mindstelønnen for timen. Det Nr. 3.  
samme gjelder for arbeide paa søn- og helligdage.

Nævnden kan efter søknad tillate underordnede, som paa grund av alder eller uførhet ikke har fuld arbeidskraft, at arbeide for lavere betaling end mindstelønnen.

§ 5. Nævnden skal søke saken bedst mulig utredet.

I det øiemed kan den hos offentlige og kommunale myndigheter og tjenestemænd kræve de opplysninger, som vedkommende har til raadighet. Naar nævnden finder det nødvendig til sakens fulde opplysning, kan den ved sin formand indhente forklaringer fra underordnede og chefer, likesom den kan kræve, at de skal forevise lønslister, forretningsbøker o. lign.

Bor eller oppholder vedkommende sig i kommunen, pligter han efter indkaldelse fra nævndens formand med én ukes varsel at møte for nævnden.

Nævndens møter holdes for lukkede dører. Handelslønsraadets formand og medlemmer kan være tilstede likesaa de, som Handelslønsraadet eller nævnden gir adgang.

§ 6. Naar saken er opplyst og drøftet av nævnden, skal den med almindelig stemmeflerhet ved kjendelse fastsette mindsteløn efter § 4.

I kjendelsens begrundelse skal der gjøres rede for sakens opplysninger, nævndens bedømmelse av disse og de synsmaater, som nævnden har lagt til grund for sin avgjørelse.

Utskrift av nævndens kjendelse, ledsaget av sakens dokumenter, skal snarest mulig sendes Handelslønsraadet.

§ 7. Handelslønsraadet beskikkes av Kongen. Det har sit sæte i Kristiania og bestaar av tre eller — om Kongen saa bestemmer — fem medlemmer, kvinder eller mænd. Den, som driver virksomhet, som omfattes av denne lov, eller er underordnet hos nogen saadan, eller har økonomisk interesse i de avgjørelser, raadet skal træffe, kan ikke være formand. Blandt de øvrige medlemmer med varamænd skal der være et like antal underordnede handelsfolk og chefer.

§ 8. Handelslønsraadet skal paa den maate, som det finder tjenlig, kundgjøre nævndens lønskjendelse.

I kundgjørelsen skal underordnede handelsfolk og chefer, deres mulig sammenslutninger og andre, som har interesse i kjendelsen, oppfordres til inden 1 — en — maaned at komme med uttalelse om den. Uttalelsen skal sendes gjennom nævnden, som ledsager den med sin erklæring.

Handelslønsraadet kan indhente de yderligere opplysninger og forklaringer, som det finder paakrævet. Bestemmelserne i § 5, 2det og 3dje led finder tilsvarende anvendelse.

Raadets møter holdes for lukkede dører.

§ 9. Naar den i § 8 satte frist er utløpet, og saken er til-

- 9 aug. strækkelig oplyst, træffer Handelslønssraadet sin beslutning.  
 Nr. 3. Raadet kan enten godkjende den mindsteløn, som nævnden har sat, eller gjøre forandringer i den eller sende saken tilbake til nævnden til ny behandling.

Raadet skal paase, at mindstelønnen er fastsat overensstemmende med reglene i § 4, og at de paa forskjellige steder fastsatte mindstelønssatser staar i rimelig forhold til hverandre.

Godkjendes nævndens avgjørelse, skal raadet fastsætte tidspunktet for dens ikrafttræden. Dette maa ikke falde tidligere end én maaned efter godkjendelsen. Handelslønssraadets beslutning skal offentliggjøres i Norsk Kundgjørelsestidende og iøvrig paa den maate, raadet finder tjenlig.

Sendes saken tilbake til nævnden, skal Handelslønssraadet angi fremgangsmåten ved den nye behandling og de synsmaat, som skal legges til grund. Angivelsen er bindende for nævnden.

Utskrift av nævndens nye kjendelse skal snarest mulig sendes Handelslønssraadet. Raadet følger fremgangsmåten efter § 8 i det omfang, det finder paakrævet, og avgjør derefter saken.

§ 10. Den fastsatte mindsteløn skal betales den underordnede uavkortet.

Er arbeidstiden pr. maaned eller uke eller dag længere end den, som den fastsatte mindsteløn gjælder for, skal mindstelønnen forhøies i forhold hertil. Har nævnden efter § 4, 3dje led for arbeide utover den fastsatte arbeidstid bestemt et tillæg til mindstelønnen, kommer dette til anvendelse.

Er arbeidstiden pr. maaned eller uke eller dag væsentlig kortere end den, som den fastsatte mindsteløn gjælder for, kan mindstelønnen nedsættes i forhold hertil.

Den saaledes forhøiede eller nedsatte mindsteløn kan av chefen eller den underordnede forelægges for Handelslønssraadet til godkjendelse. Før raadet træffer sin avgjørelse, kan det forelægge saken til uttalelse for vedkommende lønsnævnd.

§ 11. Handelslønssraadet kan indhente erklæring fra lønsnævnden om forstaaelsen av dens kjendelser, eller naar det gjælder spørsmål, om der betales under den fastsatte mindsteløn.

Likesaa kan raadet bruke nævnden eller dens formand til at undersøke lønsforholdene i yrker, som der efter § 1 kan sættes mindsteløn for.

§ 12. Naar Handelslønssraadet efter særskilt undersøkelse finder det paakrævet, kan det beslutte at opta den i et yrke fastsatte mindsteløn til ny behandling.

Raadet kan enten gi den lønsnævnd, som har foretat den tidligere fastsettelse, i opdrag at fastsætte ny mindsteløn, eller det kan til sakens behandling beslutte nedsat en ny nævnd.

Bestemmelserne i §§ 3—6, samt §§ 8—9 finder tilsvarende anvendelse. 9 aug. Nr. 3.

§ 13. Oprettes der tariffavtale mellem de underordnede og chefenes sammenslutninger i et yrke, hvorfor mindsteløn er fastsat, kan Handelslønssraadet beslutte, at den fastsatte mindsteløn skal træde ut av kraft, saalænge arbeidsforholdene er tariffmæssig ordnet. Herom utfærdiges kundgjørelse som nævnt i § 9.

§ 14. Handelslønssraadet, lønsnævndene og tjenestemænd hos disse myndigheter er forpligtet til at holde hemmelig de drifts- og forretningsforhold, som de gjennom sin virksomhet maatte bli kjendt med.

Naar der til nævnte myndigheter sker anmeldelse om noget forhold, som strider mot denne lov, skal anmelderens navn holdes hemmelig, hvis han ikke uttrykkelig samtykker i at navngives, eller anmeldelsen viser sig at være ubeføiet.

§ 15. Godtgjørelsen for Handelslønssraadets formand og medlemmer fastsettes av Kongen, som likeledes fastsetter godtgjørelsen for formanden i en lønsnævn og dens medlemmer.

De har under reise krav paa skyss- og kostpenger efter lov av 10 juli 1894 nr. 2, jfr. lov av 26 juli 1916 nr. 8. Kostpengerne skal være som bestemt for 3dje klasse i nævnte lovs § 17.

§ 16. Omkostningene ved Handelslønssraadet utredes av statskassen.

Utgiftene ved lønsnævndene utredes av vedkommende kommune. Dog skal i kommuner med ikke over tredive tusen indbyggere utgiftene deles mellem staten og kommunen med en halvdel paa hver.

Indbyggerantallet regnes efter de paa stedet hjemmehørende ved statens sidste almindelige folketælling.

Foretar en lønsnævnds formand efter anmodning av Handelslønssraadet særskilt undersøkelse e. lign., kan han tilstaaes særlig godtgjørelse herfor av statskassen, fastsat av departementet efter forslag av Handelslønssraadet.

§ 17. Med bøter straffes:

1. den, som unddrar sig pligt til forklaring, meddelelse av oplysninger og fremmøte efter § 5 ;
2. den, som betaler sine underordnede efter en lavere lønsats end den, som er fastsat i henhold til denne lov.

Paa samme maate straffes den, som medvirker til overtrædelse som foran nævnt.

Naar en chef idømmes straf efter nr. 2, skal den underordnede tilkjendes erstatning for det, som han har faat for litet.

§ 18. De i § 14 nævnte myndigheter og tjenestemænd er med hensyn til den almindelige borgerlige straffelovs anvendelse at anse som offentlige tjenestemænd.

§ 19. Underordnede handelsfolk kan ikke i videre omfang,

9 aug. end loven uttrykkelig hjemler, retsgyldig vedta fravikelser fra  
Nr. 3. lovens forskrifter.

§ 20. Efter forslag av Handelslønssraadet gir vedkommende regjeringsdepartement nærmere forskrifter om lønsnævnens forretningsorden og forhandlinger.

Om Handelslønssraadets virksomhet gir Kongen nærmere forskrifter.

§ 21. Denne lov trær i kraft den 1 oktober 1918 og op-  
hører at gjælde senest den 30 september 1921.

Ti har Vi antatt og bekreftet, likesom Vi herved antar og  
bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt på Kristiania slott den 9 august 1918.

**Haakon.**

(L. S.).

Gunnar Knudsen.

N. F. Leganger,  
kst.

9 aug.  
Nr. 4.

## Midlertidig lov

om tvungen indlægning av elektrisk lys.

**Vi Haakon**, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets beslutning, av 30 juli  
1918 sålydende:

§ 1. Naar kommunestyret finder, at mangel paa lysoljer og forholdene forøvrig kræver det, kan det beslutte, at eiere av leiegaarder i kommunen skal være pligtige til at koste ledning for elektrisk lys indlagt i gaarden paa betingelse av, at kommune-kassen:

1. bærer alle utgifter ved ledningen til indenfor gaardens væg,
2. yder et i beslutningen nærmere fastsat tilskud til indlægning av ledningen til lampepunktet i det enkelte rum.

Kommunestyrets beslutning trænger Kongens stadfæstelse for at bli gyldig. Han kan som vilkaar for stadfæstelsen sætte yderligere betingelser end dem, som er nævnt i foregaaende led.

§ 2. Naar beslutning som nævnt i § 1 er stadfæstet for en kommune, kan husleienævnden eller — naar kommunal regulering av husleie ikke er indført i kommunen — formandskapet i anbefalt brev eller paa anden betryggende maate paalægge eier av leiegaard i kommunen at lægge ind ledning for elektrisk lys i gaarden i en i paalægget nærmere fastsat utstrækning og inden en i paalægget fastsat frist.

Før saadant paalæg gives, skal eieren være git anledning til mundtlig eller skriftlig at forklare sig for husleienævnden (formandskapet).

Eieren kan indbringe paalægget for den i lov om boligforholdene av 12 juli 1918 §§ 11 og 12 omhandlede ankenævnd. 9 aug. Nr. 4.

§ 3. Hvis en eier av leiegaard ikke etterkommer paalæg efter § 2, kan husleienævnden (formandskapet) beslutte, at indlægningen av elektrisk lys skal ske for kommunekassens regning.

Utgiftene med fradrag av de i § 1 nævnte kommunale bidrag kan kommunen kræve godtgjort av huseieren. De kan indrives ved utpantning og har samme pantesikkerhet og fortrinsret i eiendommen som kommunale skatter paa fast eiendom. Den prioriterte panteret tapes for den del av omkostningene, som der ikke er søkt utpantning for inden et halvt aar fra forfaldsdag.

§ 4. Denne lov træder i kraft straks.

Kongen gir de nærmere forskrifter, som dens gjennomførelse kræver.

Ti har Vi antatt og bekreftet, likesom Vi herved antar og bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt på Kristiania slott den 9 august 1918.

**Haakon.**

(L. S.).

Gunnar Knudsen.

N. F. Leganger,  
kst.

## **Lov**

om forandringer i lov om smaabruk- og boliglaan m. v. av 23 juli 1915.

9 aug.  
Nr. 5.

**Vi Haakon,** Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets beslutning av 5 august 1918 saalydende:

### **I.**

Følgende paragraffer i lov om smaabruk- og boliglaan m. v. av 23 juli 1915 skal herefter lyde saaledes:

§ 12. Den eiendom, laanet gjælder, maa være særskilt skyldsat, indeholde mindst 50 ar opdyrket eller dyrkbar jord og være skikket som smaabruk. Desuten bør der saavidt mulig tilligge bruket de herligheter og rettigheter, som efter de stedlige forhold ansees nødvendige for et litet gaardsbruk, saasom havn, torvmyr eller skog til husbehov og gaardsfornödenhet.

Brukets laaneværdi (§ 13) maa ikke være over kr. 9 000,00, derav ikke over kr. 6 000,00 for jorden. Naar laanet er til opprettelse eller erhvervelse av bruket, maa kjøpesummen være rimelig i forhold til eiendomsprisene i egnen.

9 aug.        Bruket maa ha eller skaffes de for beboelse eller drift nødvendige hus, hvis ikke bankens styre efter anbefaling av smaabruksnævnden og herredsstyret i det herred, som garanterer for laanet (§ 17), fritar herfor.

Nr. 5.

Laan paa jord, som er dyrkbar, men væsentlig uopdyrket, hør inden samme herred gaa foran laan paa jord, som væsentlig er opdyrket. Inden samme herred bør ogsaa laan til oprettelse av nye smaabruk gaa foran laan til erhvervelse av ældre bruk, og disse sidste laan gaa foran laan til betaling av gjæld.

§ 15. Laan til oprettelse eller bebyggelse av nye smaabruk forrentes med 4 pct., laan til erhvervelse eller bebyggelse av ældre smaabruk med 4½ pct.

Laan til betaling av gjæld paa smaabruk forrentes efter den rentefot, som Kongen fastsetter. Renten bør gjennemsnitlig settes saa høi, at det offentlige ikke lider noget rentetap. For det enkelte laan blir den rente uforandret, som gjaldt, da laanet blev tilsagt av banken.

§ 34. Hvis herredet ønsker et endelig laan, skal ansøknin g berom indsendes til banken før utløpet av fristen efter § 33. Er dette ikke gjort, eller indeholder ansøknin gen ikke de fornødne oplysninger til opgjør av forskudslaane t efter nedenstaaende forskrifter, kan bankens styre bestemme, at resten av forskudslaane t straks skal betales tilbake.

Efter fristens utløp og til forskudslaane t betales tilbake eller gjøres op, skal det forrentes med 5½ pct. aarlig. Denne rente skal ogsaa svares av forskudslaane t for den hele tid, hvis herredet i væsentlige stykker har fraveket den plan for, hvad laane t agtes brukt til, som er fremlagt efter § 28.

Ansøknin g om et endelig laan skal være ledsaget av den i § 29 b nævnte plan og de oplysninger, som er fornødne til at fastsette størrelsen av det endelige laan efter nedenstaaende forskrifter.

Det endelige laan bestaar av:

- a) Summen av takstsummene og i tilfælde, av byggetakstsummene efter § 29 b for de smaabruk, som kommunen ikke har solgt.
- b) Den del av overslagssummen for herredets forberedende arbeider efter § 27, som antages forholdsvis at falde paa de smaabruk, som herredet ikke har solgt. Størrelsen av denne forholdsvis e del bestemmes av den offentlige landbruks-tjenestemand, som har utarbeidet planen for de forberedende arbeider, eller, hvis han er forhindret, av en anden sakkyndig, som bankens styre opnævner.
- c) Summen av de laan, som herredsstyret har git dem, som leier smaabruk av herredet.

Søkes der om et endelig laan, som er større end forskudslaane t, skal saken forelægges Kongen til avgjørelse, om det skal

tillates herredet at opta laanet. Ellers er approbation efter § 39 9 aug. i lov om formandskaper paa andet m. v. av 14 januar 1837 ikke Nr. 5. nødvendig.

Det endelige laan skal ikke sættes høiere end kjøpesummen for eiendommen, tillagt omkostningene ved erhvervelsen og i tilfælde byggetakstsummene efter foranstaaende bokstav a og b og laan efter foranstaaende bokstav c. Heller ikke skal det endelige laan sættes høiere end det største beløp, som er fastsat efter § 28, sidste led.

Forskjellen mellem forskudslaans oprindelige beløp og det endelige laan utlignes mellem banken og herredet ved rede penger.

§ 40. Den bolig, laanet gjælder, maa være beregnet til høist to familier, og den tomt, som regnes med i eiendommens laaneverdi (§ 41), maa ikke indeholde mere end 50 ar opdyrket eller dyrkbar jord. Til bolig regnes ogsaa dens nødvendige uthus. Laaneverdien uten fradrag av kapitalisert leieavgift av tomten maa i byene og bymæssig bebyggede strøk i bygdene ikke være over kr. 12 000,00 og i bygdene iøvrig ikke over kr. 6 000,00. Tomten, likeledes uten fradrag av kapitalisert leieavgift, maa ikke ha større verdi end kr. 2 500,00 i byene og bymæssig bebyggede strøk i bygdene og kr. 1 500,00 i bygdene iøvrig. Efter ansøknings fra et bystyre (herredsstyre) og anbefaling fra bankens styre kan Kongen forhøie grænsen for laaneverdien i en by eller et bymæssig bebygget strøk paa landet fra kr. 12 000,00 til kr. 15 000,00 og i et herred iøvrig fra kr. 6 000,00 til kr. 7 500,00, forsaavidt det gjælder boliger, som opføres av mur, eller som skal være beregnet til to familier. Naar de stedlige forhold i by tilsier det, kan Kongen likeledes, efter ansøknings og anbefaling som nævnt i foregaaende punktum, forhøie den arealgrænse, som er fastsat i første punktum.

Forhøielse som nævnt i forrige led kan i bymæssig bebyggede strøk i bygdene ske ogsaa efter ansøknings fra bystyret i tilgrænsende by, naar ansøknings blir anbefalt av bankens styre og av vedkommende herredsstyre.

Naar laanet er til erhvervelse av bolig, maa kjøpesummen være rimelig i forhold til eiendomsprisene i kommunen.

I bygdene skal tomten, hvis den er laansøkerens eiendom, særskilt skyldsættes. I alle tilfælde skal tomtens grænser være tydelig avmerket.

Inden samme kommune bør laan til opførelse, fuldførelse eller erhvervelse av boliger gaa foran laan til betaling av gjæld paa saadanne.

Laan til boliger paa leiet grund maa bare tilstaaes, hvis leietiden er fastsat saaledes, at den ikke utløper eller uten samtykke av banken og den kommune, som har garantert for laanet, kan utløpe i den tilbakebetalingstid, som gjælder for laanet.

9 aug. Desuten maa leietageren ha ret til ved leietidens utløp at ind-  
 Nr. 5. løse tomten efter dens værdi paa indløsningstiden, forsaavidt  
 ikke eieren vil overta de hus, som er opført paa tomten, efter  
 lovlig skjøn. Det, som er fastsat foran i dette led av para-  
 graffen, gjælder dog ikke, hvis grunden eies av staten, en kom-  
 mune eller noget offentlig fond.

§ 42. Laan mot kommunegaranti maa ikke utgjøre mere  
 end 9/10 av eiendommens laaneværdi og heller ikke mere end  
 9/10 av den virkelige kjøpesum, i tilfælde tillagt byggetakst-  
 summen.

Laan uten kommunegaranti maa ikke utgjøre mere end 5/10  
 av laaneværdien og heller ikke mere end 5/10 av den virkelige  
 kjøpesum, i tilfælde tillagt byggetakstsummen.

Intet laan maa være over kr. 6 000,00 i byene og bymæssig  
 bebyggede strøk i bygdene og kr. 4 500,00 i bygdene iøvrig. Dog  
 kan Kongen, forsaavidt det gjælder boliger, som opføres av mur,  
 eller som skal være beregnet til to familier, forhøie laanegræn-  
 sen i by og bymæssig bebyggede strøk i bygdene til kr. 7 500,00  
 og i et herred iøvrig til kr. 5 600,00, naar bystyret (herredssty-  
 ret) søker om det og ansøkningen blir anbefalt av bankens styre.  
 Forhøielse som nævnt kan i bymæssig bebyggede strøk i bygdene  
 ske ogsaa efter ansøkning fra bystyret i tilgrænsende by, naar  
 ansøkningen blir anbefalt av bankens styre og av vedkommende  
 herredsstyre.

§ 43. Boliglaan forrentes efter den rentefot, som Kongen  
 fastsetter. Renten bør gjennemsnitlig settes saa høit, at det of-  
 fentlige ikke lider noget rentetap. Dog skal den, naar det gjæl-  
 der laan til opførelse, fuldførelse eller erhvervelse av bolig, i  
 intet tilfælde utgjøre over 4½ pct. Laan til betaling av gjæld  
 paa boliger forrentes efter den rentefot, som fastsettes i henhold  
 til § 15, 2det led. For det enkelte laan blir den rente uforandret,  
 som gjaldt, da laanet blev tilsagt av banken.

Laanene til opførelse, fuldførelse eller erhvervelse av bolig  
 er avdragsfrie de første 2 aar og betales tilbake de følgende  
 28 aar i halvaarige terminer, saaledes at renter og avdrag tilsam-  
 men ved hver termin utgjør omtrent det samme beløp.

Laan til betaling av gjæld paa bolig tilbakebetales i 28  
 aar i halvaarlige terminer, saaledes at renter og avdrag tilsam-  
 men ved hver termin utgjør omtrent det samme beløp.

§ 75. Hvis skyldige renter og avdrag av laan, som er git i  
 henhold til denne lov, ikke blir betalt i rette tid, kan der bereg-  
 nes indtil 5½ pct. i aarlig rente derav fra forfaldsdag, til beta-  
 ling sker.

I mangel av betaling til fastsat tid av renter og avdrag  
 av laan mot pant i fast eiendom er det hele restlaan forfaltent  
 til betaling, og banken har adgang til efter 6 ukers varsel i

»Norsk Kundgjørelsestidende« og paafølgende kundgjørelse overensstemmende med lovgivningen om tvangsauktioner at la pantet sælge ved offentlig auktion uten foregaaende indkaldelse til forlikskommissionen, søksmaal og dom. Det skal desuten staa banken frit for at gjøre utlæg i skyldnerens løsøre, som om den hadde forfaldent kommissionsforlik for det skyldige beløp. Samme adgang til fyldestgjørelse har banken ogsaa i andre tilfælde av misligholdelse av laanene, dog saa, at laanene maa opsiges med 6 ukers varsel.

Hvis laan, som er git uten pant i fast eiendom, blir misligholdt ved, at renter og avdrag ikke blir betalt i rette tid, eller paa anden maate, har banken adgang til at opsi restlaanet til indbetaling med 3 maaneders varsel.

Laan, som er git i henhold til denne lov, maa ikke inddrives paa grund av misligholdelse, og pant, som er stillet for laan, maa ikke fraselges eieren, før den, som har garantert for laanet, er underrettet.

§ 81. En kommune kan overta ansvar for laan efter denne lov (bykommune bare efter kapitlene 4, 5 og 6) for et beløp, som ikke samtidig maa utgjøre over kr. 300 000,00, dog saaledes, at Kongen, naar kommunens størrelse eller andre særlige omstændigheter gjør det ønskelig, kan forhøie grænsen. Dog maa grænsen ikke for nogen kommune sættes høiere end kr. 750 000,00, indtil anderledes bestemmes ved lov.

## II.

Denne lov træder i kraft fra den tid, Kongen bestemmer.

Ti har Vi antatt og bekreftet, likesom Vi herved antar og bekrefter samme som lov, under Vor hånd og rikets segl.

Gitt på Kristiania slott den 9 august 1918.

**Haakon.**

(L. S.)

Gunnar Knudsen.

N. F. Leganger,  
kst.

## Lov

om offentlige tjenestemænds skyss- og kostgodtgjørelse.

**Vi Haakon,** Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets beslutning av 5 august 1918 sålydende:

### I. Angaaende skyssgodtgjørelse.

§ 1. Offentlige tjenestemænd er for reiser inden riket, saavel i offentlige anliggender som til utførelse av forret-

Norsk Lovtidende, 1ste avd. Nr. 36, 1918.

9 aug. ninger for private, i de tilfælde, hvor der tilkommer dem  
Nr. 6. skyssgodtgjørelse, berettiget til at oppebære denne efter de i nærværende lov fastsatte bestemmelser.

§ 2. Kongen fastsætter med Stortingets samtykke det regulativ, efter hvilket skyssgodtgjørelsen i almindelighed skal beregnes for de forskjellige befordringsmidler, tillands og tilvands.

§ 3. Naar den reisende i distrikter, hvor befordring bare kan ske med ren, benytter egne ren, blir den ham tilkommende godtgjørelse at bestemme av Kongen.

§ 4. Tjenestemænd, som efter offentlig foranstaltning gives fri befordring eller som marsjerer med trop — hvorom nærmere regler gives av Kongen — erholder ikke skyssgodtgjørelse, men faar kun godtgjort efter regning nødvendig utlæg for befordring av medbragt, fornøden bagage.

§ 5. Foruten den bestemte skyssgodtgjørelse, der ogsaa indbefatter tilsigelsespenger samt leie av baat og andre reiseredskaper, erholder samtlige tjenestemænd erstatning efter regning for nødvendige utlæg til

- a) befordring ombord til og iland fra dampskibe,
- b) transport av nødvendig bagage, saavel paa selve reisen som mellem bopæl eller forretningssted og det sted, hvor reisen begynder eller ender,
- c) bom-, bro-, brygge-, fløt-, og færgepenge, indskrivningspenge, kanalavgift, slusepenge, telefon- og telegramgebyrer vedkommende reisen, pladsbillet og soveplads paa jernbane og dampskib og andre nødvendige utgifter til selve befordringen med jernbane eller dampskib.

§ 6. Forsaavidt den lovbestemte almindelige skyssbetaling med hjemmel av lov blir forhøiet, blir den av Kongen bestemte godtgjørelse at forhøie med tilsvarende beløp.

§ 7. For reiser i statens anliggender, foretat utenfor rikets grænser, bestemmer Kongen eller den, han dertil bemyndiger, skyssgodtgjørelsens størrelse.

Likeledes kan Kongen bestemme særegne regler for beregning av skyssgodtgjørelse for toldofficianter paa grænsepatruljetur.

§ 8. Den mindste veilængde, som maa reises, naar godtgjørelse for skyss saavel tillands som tilvands skal kunne fordres, er 3 km. fra den reisendes bopæl eller 6 km. tilsammen frem og tilbake.

Skyssen godtgjøres bare for den virkelige veilængde, dog saa, at for de strækninger, hvor skyssbetaling erlægges efter en større veilængde end den virkelig reiste (se lov om skyssvæsenet av 14 juli 1893 §§ 28 og 30 samt § 36, sidste passus),

tilkommer der tjenestemanden skyssgodtgjørelse efter denne 9 aug.  
forøkede veilængde. Nr. 6.

§ 9. Den godtgjørelse, som tilkommer offentlige tjenestemænd for skyss, skal beregnes efter den vei og den maate, hvorpaa reisen med mindst utgift kan foregaa — alt forsaavidt det ikke paa grund av særegne omstændigheter har været av væsentlig betydning at foreta reisen ad anden vei eller paa anden maate, hvilket i saa fald maa angives i regningen.

## II. Angaaende kostgodtgjørelse.

§ 10. I tilfælde, hvor der for reiser inden riket — enten i offentlige anliggender eller til utførelse av forretninger for private — tilkommer offentlige tjenestemænd skyssgodtgjørelse efter nærværende lov, skal de ogsaa være berettiget til kostgodtgjørelse efter nedenstaaende bestemmelser.

Det samme gjelder ogsaa:

1. Offentlige tjenestemænd, som paa saadanne reiser ellers vilde tilkomme almindelig skyssgodtgjørelse, men som istedet derfor erholder fri befordring.
2. Militære og civilmilitære tjenestemænd av sjøetaten ogsaa med hensyn til kommandoturer tilsjø.

Derimot skal nærværende lovs bestemmelser om kostgodtgjørelse ikke være anvendelige paa forlikskommisærer og i krigstilfælde heller ikke paa militære og civilmilitære tjenestemænd.

§ 11. Kongen fastsætter med Stortingets samtykke kostgodtgjørelsens størrelse.

Forsaavidt tjenestemændene i denne henseende inddeles i klasser, bestemmes inndelingen av Kongen med Stortingets samtykke.

§ 12. Stortingsmænd tilkommer paa reiser, som de ifølge grundlovens § 65, 1ste led, erholder reisegodtgjørelse for, kostgodtgjørelse efter det til enhver tid gjældende regulativ, i tilfælde som for 1ste klasse bestemt.

§ 13. For medlemmer av offentlige kommissioner og komiteer eller for nogen, hvem særskilt hverv forøvrig er overdrat, bestemmer Kongen den kostgodtgjørelse, som blir at tilstaa vedkommende.

Det samme gjelder for reiser, som forgaar utenfor rikets grænser, forsaavidt disse ikke er kommandoturer tilsjø.

Endvidere skal det være overlatt Kongen under særegne omstændigheter at fastsette en høiere kostgodtgjørelse end efter denne lov bestemt for amtmænd, statsadvokater, sorensskrivere, fogder, politiembetsmænd, lensmænd og sakførere for tilstedeværelse under de større fiskerier.

9 aug.  
Nr. 6.

For reise foretat av jernbanefunktionær inden hans distrikt bestemmes kostgodtgjørelsens størrelse av Kongen eller den, han bemyndiger dertil.

§ 14. Den mindste veilængde, som saavel tillands som tilvands maa reises, naar kostgodtgjørelse skal kunne fordres, er 3 km. fra den reisendes bopæl eller 6 km. tilsammen frem og tilbake.

Valgte medlemmer av amtsting, amtsutvalg, amtsveistyrer, amtsskattestyrer og amtsskolestyrer tilkommer dog kostgodtgjørelse for forretningsdage, selv om reise ikke foretages, Det samme gjelder lagrettemænd og domsmænd, som har forrettet.

§ 15. Døgn efter denne lov regnes fra det klokkeslet, da reisen paabegyndes. Dele av et døgn paa 5 timer og derover regnes for helt døgn. For reiser, som varer mindre end 5 timer, tilstaaes ingen kostgodtgjørelse, medmindre den hele paa en reise tilbakelagte veilængde utgjør mindst 20 km.

Læger i praksis erholder dog, uanset bestemmelse i denne paragraf, kostgodtgjørelse for alle reiser, for hvilke de tilkommer skyssgodtgjørelse.

§ 16. Kostgodtgjørelse kan alene beregnes for den tid, der med nødvendighet medgaar til reise til og fra forretningsstedet ad korteste vei eller paa billigste maate, overensstemmende med de for beregningen av skyssgodtgjørelse gjældende regler, samt til forretningens utførelse.

Naar reisen sker med hesteskys, bør som regel mindst 60 km. daglig tilbakelægges.

§ 17. Kostgodtgjørelse tilkommer ikke nedennævnte tjenestemænd i følgende tilfælde:

1. Uthavnsbetjenter samt toldbetjenter og toldopsynsmænd, der er stationert i uthavner, paa reiser inden det til vedkommende uthavnsstationer hørende distrikt. Likeledes krydsbetjenter paa reiser i krydstiden.

2. Lensmænd:

- a. paa reiser i anledning av brand- og skattetaksationer samt til indhentelse av oplysninger vedkommende den almindelige brandforsikring;
- b. paa reiser i skyssvæsenets anliggender, herunder ikke indbefattet de reiser, der maatte bli paalagt lensmanden i anledning av de i skyssloven av 14 juli 1893 § 55 omhandlede undersøkelser;
- c. paa reiser i postvæsenets anliggender;
- d. paa reiser i anledning av de i lovene om tilvirkning av brøndevin og malt omhandlede forretninger.

3. Valgte medlemmer av indrulleringskommissioner for rei-

ser til indrulleringsmøter inden det distrikt, for hvilket de er valgt. 9 aug.  
Nr. 6.

4. Militære tjenestemænd paa reiser eller under utførelse av tjenesteforretninger, for hvilke der ved løns- eller tillægsregulativer eller andre bestemmelser maatte være fastsat særskilt godtgjørelse.

### III. Almindelige bestemmelser.

§ 18. Av militærpersoner indgaar korporaler og menige ikke under nærværende lov. Disse tilkommer for reiser i anledning av militær tjeneste godtgjørelse kun i de tilfælde og efter de regler, som Kongen med Stortingets samtykke bestemmer.

Det samme gjelder i sin almindelighet for militærpersoners reiser inden befæstningsomraader, garnisonssteder og eksercerpladser eller til steder i disses umiddelbare nærhet eller for andre militære tjenestereiser under lignende forhold.

§ 19. Utføres paa en og samme reise flere forretninger for det offentlige eller for private, blir skyss- og kostgodtgjørelsen for reisedage at fordele paa de forskjellige forretninger i forhold til yeilængden til hvert forretningssted. Kostgodtgjørelsen for forretningsdage blir særskilt at belaste den eller de paa vedkommende dage avholdte forretning eller forretninger, i sidste fald med en like part paa hver.

§ 20 . Foretar en offentlig tjenestemand reiser til utførelse av forretninger, som sorterer under en anden tjenestemand, for hvem en høiere kostgodtgjørelse er fastsat, skal han for disse reiser være berettiget til at erholde samme kostgodtgjørelse som for sidstnævnte er bestemt. Samme regel skal gjælde, om overtagelsen av anden tjenestemands forretninger indtræder under reise, som allerede er paabegyndt. Enhver anden, hvem det overdrages at utføre en offentlig tjenestemands forretninger, skal være berettiget til samme skyss- og kostgodtgjørelse, som for denne er bestemt.

§ 21. Et passende forskud paa reiseutgifter kan anvises, naar disse blir saa store, at utlægget vil bli for byrdefuldt for den reisende.

§ 22. Regninger over skyss- og kostgodtgjørelse, som efter denne lov tilkommer nogen av det offentlige, skal, forsaavidt ingen tidsbestemmelse paa andet sted maatte være git, være indsendt til vedkommende myndighet senest inden 6 maaneder, efter at reisen er tilendebragt. Fra tjenestemænd, som ifølge særskilt bestemmelse utfærdiger sine regninger for skyss- og kostgodtgjørelse kvartalsvis, maa regning være indsendt senest inden 6 maaneder efter utløpet av det kvartal,

9 aug. hvori reisen er foretat. Oversittes fristen, godtgjøres ikke for-  
Nr. 6. dringen av det offentlige.

Regning, som har været indsendt inden den fastsatte tidsfrist og som tilbakesendes regningsutstederen, undergives en ny forældelsesfrist av indtil 6 maaneder fra den dag, regningen av vedkommende myndighet sendes tilbake til regningsutstederen.

Forsaavidt regningen for en reise, for hvilken forskud er mottat i henhold til § 22 forældes i medfør av nærværende paragraf, blir det erholdte forskud at tilbakebetale.

Et efter foreløbig anvisning utbetalt beløp, som i henhold til bestemmelserne i nærværende paragraf ikke skulde ha været utbetalt, kan tilbakesøkes.

§ 23. Denne lov træder i kraft fra den tid, Kongen bestemmer. Fra samme tid sættes lov av 10 juli 1894 om offentlige tjenestemænds skyss- og kostgodtgjørelse ut av kraft, og likesaa de i henhold til sammes § 25 givne kongelige resolutioner. Desuten ophæves fra samme tid lov av 26 juli 1916 om ændringer i foran nævnte lov.

Ti har Vi antatt og bekreftet, likesom Vi herved antar og bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt på Kristiania slott den 9 august 1918.

**Haakon.**

(L. S.).

Gunnar Knudsen.

N. F. Leganger,  
kst.

## Lov

indeholdende forandring i skattelov for landet av 18 august 1911.

**Vi Haakon,** Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets beslutning, av 30 juli 1918 sålydende:

### I.

Følgende paragraf i skatteloven for landet av 18 august 1911 skal herefter lyde saaledes:

§ 18. Formue i og indtægt av fast eiendom eller anlæg samt formue i og indtægt av næringsdrift, som knytter sig til saadan eiendom eller anlæg, beskattes i det distrikt, hvori eiendommen eller anlægget er beliggende.

Til eiendomme og virksomheter, der saaledes beskattes, henføres navnlig:

9 aug.  
Nr. 7.

- a. Jordbruk, skog, vandfald samt hus og grund;
- b. lenser, damanlæg, losse- og lastepladser samt skibsverfter;
- c. salterier, fiskevær samt fiskeparker og oplagsindretninger for hummer;
- d. verker, gruber, stenbrud, sagbruk, møllebruk, kraftanlæg, elektricitetsverker, fabrikker og andre industrielle anlæg samt verksteder for haandverksdrift;
- e. anlæg for handel og omsætning (butik, lager o. s. v.) samt for utførsel;
- f. kontor for privat bedrift, som pleier at holdes aapen i væsentlig samme tid som for vedkommende art av forretninger sedvanlig eller til regelmæssige, forut bekjendtgjorte tider, dog kun av den formue og indtægt, som ikke er at beskattes efter nogen anden bestemmelse i nærværende paragraf;
- g. hoteller, pensionater, sanatorier, gjestgiversteder og andre anlæg for bevertning samt badeetablissementer o. l.

Driftsmidler til fløtningens fremme, saasom lenser (dog ikke sorteringslenser), render, dammer, skjærmer, for hvis bruk der ikke opkræves særskilt avgift utover hvad der utlignes paa tømmeret til drift og vedlikehold, beskattes for indtægtens vedkommende med indtil 5 pct. av vedkommende anlægs tekniske værdi.

Virksomhet, som er betinget av handelsborgerskap, men ikke er saaledes knyttet til fast eiendom eller anlæg, at skattekritikeringen efter foranstaaende bestemmelser er stedbunden, blir at beskattes i det distrikt, hvor utøveren har borgerskap eller har lat sig indskrive som utførselsberettiget.

Driver den skattepligtige tilvirkning i forbindelse med omsætning fra kontor eller lager av de tilvirkede varer, blir den samlede indtægt av de omsatte varer, forsaavidt kontoret eller lageret findes i anden kommune end den, hvori tilvirkningen foregaar, at skatlægges med 8/10 i tilvirkningskommunen, 1/10 i den kommune, hvor kontoret haves, og 1/10 i den kommune, hvor lageret er.

Naar et selskap driver virksomhet bestaaende i lagring og omsætning av petroleum eller lignende, skatlægges den ene tredjedel av indtægten i kontorkommunen og de to tredjedele i den eller de kommuner, hvor der haves lager. Mellem flere lagerkommuner fordeles indtægten til beskatning i forhold til den varemængde, som i aarets løp er uttat av lageret inden hver kommune. Lagerbeholdningene beskattes som formue i de paa gjældende lagerkommuner.

Utførsel (utskibning), der drives av producent, uten at være knyttet til fast anlæg (bokstav e), beskattes ikke særskilt. Hvor utskibning ved denne lovs utfærdigelse særskilt beskattes,

9 aug. tilkommer dog vedkommende distrikt det første aar efter lovens  
 Nr. 7. ikrafttræden skat av 30 pct. av den samlede indtægt av de fra  
 vedkommende sted utskibede varer og senere av en hvert aar  
 med 3 pct. nedsat indtægt, saaledes at utskibningsstedets andel  
 i skatten i det 11te aar efter nærværende lovs ikrafttræden er  
 helt ophørt. Utskibning, som foregaar fra en bys havneterri-  
 torium, betragtes som foregaat fra byen, forsaavidt varens til-  
 virkning ikke er foregaat i samme distrikt, hvorfra utskibningen  
 finder sted. Hvad der av indtægten efter disse regler ikke be-  
 skattes i utskibningsdistriktet, beskattes efter de sedvanlige  
 regler, dog saaledes, at altid mindst to tredjedele av indtægten  
 kommer til beskatning i tilvirkningskommunen.

Indtægt, der vindes ved hugst av tømmer i egen skog, med-  
 tages ikke ved den foran foreskrevne fordeling av beskatningen,  
 men beskattes altid helt i det distrikt, hvor eiendommen er be-  
 liggende (jfr. § 48).

Efter nærværende paragrafs bestemmelser beskattes ogsaa  
 gevinst ved avhændelse av faste eiendomme. Likeledes beskattes  
 efter nærværende paragraf panthaver, der har overtat fast eien-  
 dom til brukelighet, saavel som enhver, der oppebærer føderaad,  
 grundleie eller faste grundavgifter, som er paaheftet saadan  
 eiendom.

## II.

Denne lov anvendes første gang ved utskrivningen av kom-  
 munale skatter for 1919—1920 og statsskat 1918—1919.

Ti har Vi antatt og bekreftet, likesom Vi herved antar og  
 bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt på Kristiania slott den 5 august 1918.

**Haakon.**

(L. S.).

Gunnar Knudsen.

N. F. Leganger,  
 kst.

9 aug.  
 Nr. 8.

## LOV

indeholdende forandring i skattelov for byene av 18 august  
 1911.

**Vi Haakon**, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets beslutning, av 30 juli  
 1918 sålydende:

### I.

Følgende paragraf i skatteloven for byene av 18 august  
 1911 skal herefter lyde saaledes:

§ 13. Formue i og indtægt av fast eiendom eller anlæg samt formue i og indtægt av næringsdrift, som knytter sig til saadan eiendom eller anlæg, beskattes i det distrikt, hvori eiendommen eller anlægget er beliggende. 9 aug. Nr. 8.

Til eiendomme og virksomheter, der saaledes beskattes, henføres navnlig:

- a. Jordbrug, skog, vandfald samt hus og grund;
- b. lenser, damanlæg, losse- og lastepladser samt skibsverfter;
- c. salterier, fiskevær samt fiskeparker og oplagsindretninger for hummer;
- d. verker, gruber, stenbrud, sagbruk, møllebruk, kraftanlæg, elektricitetsverker, fabrikker og andre industrielle anlæg samt verksteder for haandverksdrift;
- e. anlæg for handel og omsætning (butik, lager o. s. v.) samt for utførsel;
- f. kontor for privat bedrift, som pleier at holdes aapen i væsentlig samme tid som for vedkommende art av forretninger sedvanlig eller til regelmæssige, forut bekjendtgjorte tider, dog kun av den formue og indtægt, som ikke er at beskatte efter nogen anden bestemmelse i nærværende paragraf;
- g. hoteller, pensionater, sanatorier, gjestgiversteder og andre anlæg for bevertning samt badeetablissementer o. l.

Driftsmidler til fløtningens fremme, saasom lenser (dog ikke sorteringslenser), render, dammer, skjærmer, for hvis bruk der ikke opkræves særskilt avgift utover, hvad der utlignes paa tømmeret til drift og vedlikehold, beskattes for indtægtens vedkommende med indtil 5 pct. av vedkommende anlægs tekniske værdi.

Virksomhet, som er betinget av handelsborgerskap, men ikke er saaledes knyttet til fast eiendom eller anlæg, at skattekritikningen efter foranstaaende bestemmelser er stedbunden, blir at beskatte i det distrikt, hvor utøveren har borgerskap eller har lat sig indskrive som utførselsberettiget.

Driver den skattepligtige tilvirkning i forbindelse med omsætning fra kontor eller lager av de tilvirkede varer, blir den samlede indtægt av de omsatte varer, forsaavidt kontoret eller lageret findes i anden kommune end den, hvori tilvirkningen foregaar, at skatlægges med  $\frac{8}{10}$  i tilvirkningskommunen,  $\frac{1}{10}$  i den kommune, hvor kontor haves, og  $\frac{1}{10}$  i den kommune, hvor lageret er.

Naar et selskap driver virksomhet bestaaende i lagring og omsætning av petroleum eller lignende, skatlægges den ene tredjedel av indtægten i kontorkommunen og de to tredjedele i den eller de kommuner, hvor der haves lager. Mellem flere lagerkommuner fordeles indtægten til beskatning i forhold til

9 aug. den varemængde, som i aarets løp er uttat av lageret inden hver kommune. Lagerbeholdningene beskattes som formue i de paa-gjældende lagerkommuner.

Utførsel (utskibning), der drives av producent, uten at være knyttet til fast anlæg (bokstav e), beskattes ikke særskilt. Hvor utskibning ved denne lovs utfærdigelse særskilt beskattes, tilkommer dog vedkommende distrikt det første aar efter lovens ikrafttræden skat av 30 pct. av den samlede indtægt av de fra vedkommende sted utskibede varer og senere av en hvert aar med 3 pct. nedsat indtægt, saaledes at utskibningsstedets andel i skatten i det 11te aar efter nærværende lovs ikrafttræden er helt ophørt. Utskibning, som foregaar fra en bys havneterritorium, betragtes som foregaat fra byen, forsaavidt varens tilvirkning ikke er foregaat i samme distrikt, hvorfra utskibningen finder sted. Hvad der av indtægten efter disse regler ikke beskattes i utskibningsdistriktet, beskattes efter de sedvanlige regler, dog saaledes, at altid mindst to tredjedele av indtægten kommer til beskatning i tilvirkningskommunen.

Indtægt, der vindes ved hugst av tømmer i egen skog, medtages ikke ved den foran foreskrevne fordeling av beskatningen, men beskattes altid helt i det distrikt, hvor eiendommen er beliggende.

Efter nærværende paragrafs bestemmelser beskattes ogsaa gevinst ved avhændelse av faste eiendomme. Likeledes beskattes efter nærværende paragraf panthaver, der har overtatt fast eiendom til brukelighet, saavel som enhver, der oppebærer føderaad, grundleie eler faste grundavgifter, som er paaheftet saadan eiendom.

## II.

Denne lov anvendes første gang ved utskrivningen av kommunale skatter for 1919—1920 og statsskat 1918—1919.

Ti har Vi antatt og bekreftet, likesom Vi herved antar og bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt på Kristiania slott den 5 august 1918.

**Haakon.**

(L. S.).

Gunnar Knudsen.

N. F. Leganger,  
kst.

# Lov

9. aug.  
Nr. 9.

om adgang for visse kreditforeninger til at utstede obligationer lydende paa ihændeleveren.

**Vi Haakon,** Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets beslutning, av 30 juli 1918 sålydende:

§ 1. Den i lov av 17 juni 1907 givne tilladelse for visse kreditforeninger til at utstede rentebærende obligationer lydende paa ihændeleveren skal ogsaa gjælde kreditforeninger, som for at fremme boligbebyggelse har til formaal at yde laan mot pant i fast eiendom, og hvis statuter er stadfæstet av Kongen eller den, han dertil bemyndiger.

Obligationerne maa ikke lyde paa mindre beløp end kr. 100,00 eller tilsvarende beløp i fremmed myntsort. De skal indfries i løpet av et vist forut bestemt tidsrum, høist 70 aar, hvorom obligationerne selv maa indeholde fornøden opplysning.

§ 2. Stadfæstelse av saadan kreditforenings statuter kan av Kongen kun meddeles paa følgende betingelser:

- a) at foreningens laantagere hefter gjensidig og serievis for foreningens forpligtelser med de til foreningen pantsatte eiendomme, saaledes at hver enkelt laantager er ansvarlig for sit gjenstaaende laan til foreningen med tilleg av 10 pct. av dette;
- b) at der til sikkerhet for foreningens forpligtelser tilveiebringes et grundfond, som til enhver tid skal utgjøre 10 pct. av foreningens utlaanskapital;
- c) at der av kreditforeningen kan utlaanes mot 1ste prioritets pant eller med prioritet efter Statskassen, Hypotekbanken, Smaabruk- og Boligbanken, Arbeiderbruk- og Boligbanken, Norges Bank eller en offentlig stiftelse eller efter stedseverende avgifter, saaledes at det samlede beløp av det ydede laan og den foranstaaende heftelse — i tilfælde av stedseverende avgifter disses aarlige beløp kapitalisert til det femogtyvedobbelte — ikke overstiger  $\frac{9}{10}$  av den pantstillede eiendoms laaneværdi;
- d) at statutterne inneholder betryggende regler for fastsettelsen av den pantstillede eiendoms laaneværdi, som bestemmes ved takst paa grundlag av den gjennomsnittlige aarsleie, som eiendommen under sedvanlige forhold antages at kunne indbringe, dog saaledes, at laaneværdien under ingen omstændighet maa overstige vedkommende bygnings faktiske opførelsesværdi med tillegg av grundens kostende;

9 aug.  
Nr. 9.

- e) at der til ingen tid maa være i omløp en større sum for foreningens regning av ihåndehaverobligationer end de beløp, den samtidig har tilgode paa de av laantagerne til foreningen utstedte pantobligationer tillagt de beløp, som den har disponible i kontanter eller som bankindsud;
- f) at kreditforeningen aarlig indsender et utdrag av sit regnskap til Finansdepartementet, og at den stiller sine regnskaper og beholdninger under departementets kontrol paa den maate, som dette maatte forlange, samt at utdraget av foreningens aarlige regnskap offentliggjøres i Norsk Kundgjørelsestidende;
- g) at de av kreditforeningen ydede laan amortiseres ved aarlige ydelser efter nærmere bestemmelser i statutterne;
- h) at der paa den tid, da kongelig stadfæstelse søkes paa statutterne, er anmeldt laantagere med antagelige pantebreve for et beløp av minst kr. 1 000 000,00.

§ 3. Forandringer i de engang stadfæstede statuter maa — for at være gyldige — stadfæstes av Kongen eller den, han dertil bemyndiger.

§ 4. Saadanne kreditforeninger har ret til i tilfælde av skyldnerens uteblivelse med betaling til bestemt tid av renter, avdrag eller andre ydelser at la de faste eiendomme, hvori de har pant, bortsælge ved offentlig auktion uten forutgaaende indkaldelse til forlikskommissionen, søksmaal eller dom efter 6 ukers forut git varsel i Norsk Kundgjørelsestidende og paafølgende kundgjørelse overensstemmende med lovgivningen om tvangsauktioner.

§ 5. For tinglysning av pantobligationer, som en kreditforenings medlemmer utsteder til foreningen, blir gebyret (lov om betaling for offentlige forretninger av 6 august 1897 § 49) at beregne alene av laanesummene, ikke tillike av de yderligere ansvar, som ifølge § 2 a paahviler medlemmene.

Ti har Vi antatt og bekreftet, likesom Vi herved antar og bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt på Kristiania slott den 5 august 1918.

**Haakon.**

(L. S.)

**Gunnar Knudsen.**

**N. F. Leganger,**  
kst.

# LOV

9 aug.  
Nr. 10.

om utvidelse av det med hjemmel i love av 2 mai 1912 og 21 juli 1916 oprettede pengelotteri.

**Vi Haakon**, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets beslutning av 6 august 1918 sålydende:

## I.

§ 1. Med Kongens tilladelse kan indskudssummen i det med hjemmel i love av 2 mai 1912 og 21 juli 1916 oprettede pengelotteri forhoies med indtil kr. 4 800 000,00 aarlig utover de i nævnte love fastsatte grænser.

§ 2. Overskuddet ved den i § 1 omhandlede utvidelse anvendes saaledes:

1. a. Kr. 500 000,00 tilstaaes Det norske Teatret til anskaffelse av hus. Beløpet utbetales i løpet av det første aar efter lotteriets utvidelse.
- b. Kr. 200 000,00 tilstaaes aktieselskapet Det nye Teater til anskaffelse av hus. Beløpet utbetales i løpet av det første aar efter lotteriets utvidelse. Det skal tilbakebetales til statskassen, forinden der kan betales utbytte til aktionærer, samt i tilfælde av, at teaterbygningen selges eller selskapet oppløses.
- c. Kr. 100 000,00 tilstaaes Den nationale scene i Bergen, kr. 100 000,00 tilstaaes Trondhjems teater og kr. 100 000,00 tilstaaes Stavanger faste scene til fond til fremme av disse teatres kunstneriske virksomhet. Summene utbetales i løpet av det første aar efter lotteriets utvidelse.
2. Resten tilfalder følgende formaal:
  - a. Til fremme av landets opdyrkning fem tyvendedele, at anvende efter Stortingets nærmere bestemmelse.
  - b. Til foranstaltninger til bedring av folkehelsen fem tyvendedele, at anvende efter Stortingets nærmere bestemmelse.
  - c. Til økning av Nansenfondets kapital fire tyvendedele.
  - d. Til dannelselse av et stipendiefond for opplæring av ubemidlet begavet ungdom med sigte paa det praktiske liv fire tyvendedele, at anvende efter Stortingets nærmere bestemmelse.
  - e. Til skogsaken to tyvendedele, at anvende efter Stortingets nærmere bestemmelse.

§ 3. Forældede gevinster tilfalder det i § 2, post 2 a nævnte formaal.

9 aug.

Nr. 10.

## II.

Lov av 2 mai 1912 § 5 skal for fremtiden lyde saaledes:

Salg av lodsedler foregaar gjennom selskapet og ved de forhandlere, som selskapet antar. Enhver, som ellers avhænder eller søker at avhænde lodsedler med fortjeneste eller som medvirker hertil, straffes med bøter.

Ti har Vi antatt og bekreftet, likesom Vi herved antar og bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt på Kristiania slott den 9 august 1918.

**Haakon.**

(L. S.).

Gunnar Knudsen.

N. F. Leganger,  
kst.

9 aug.

Nr. 11.

## Lov

om utbetaling av hyre til skibsbesætning efter krigsulykke m. v.

**Vi Haakon**, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets beslutning av 8 august 1918 sålydende:

§ 1. Uanset bestemmelserne i lov om sjøfarten av 20 juli 1893, §§ 63, sidste led, og 91, sidste led, skal der indtil videre tilkomme fører og mandskap paa norsk skib, naar deres tjeneste er ophørt ved fartøiets forlis paa grund av krigsulykke eller ved skibets opbringelse, beslaglæggelse eller rekvisitionering av fremmed magt, en tillægshyre, svarende til 3 — tre — måneders hyre, regnet fra forliset, opbringelsen, beslaglæggelsen eller rekvisitioneringen.

Var hyren bestemt for reisen, skal tillægshyren beregnes efter den normale månedshyre i Kristiania for vedkommende mandskaps grad paa opgjørstiden.

Hvis vedkommende omkommer ved anledningen, utbetales beløpet til hans efterlatte.

§ 2. Forsaavidt fartøiets krigsforlis, opbringelse, beslaglæggelse eller rekvisitionering er indtruffet i tiden mellem 1 januar 1918 og denne lovs ikrafttræden, tilkommer fører og mandskap av norsk nationalitet tillægshyre svarende til forskjellen mellem den tidligere utbetalte tillægshyre og den i § 1 omhandlede tillægshyre. Det omhandlede efterskud blir kun at utbetale 1 gang til hver sjømand, selv om denne inden det angivne tidsrum flere ganger maatte ha mistet sin tjeneste paa norsk skib under omstændigheter som i § 1 omhandlet.

§ 3. Den i foregaaende paragraffer omhandlede hyre utbetales av skibets rederi, som faar sit utlæg refundert av den

i lov av 16 juli 1915 omhandlede »Krigsforsikring«, forsaa-  
vidt skibet er forsikret i samme.

9 aug.  
Nr. 11.

For norske sjøfolks vedkommende skal beløpet ikke utbe-  
tales dem ved deres avmønstring i utlandet, men blir av rede-  
riet at indsette i autorisert sparebank paa vedkommende sjø-  
mands hjemsted paa kontrabok lydende paa sjømandens navn.  
Kontraboken opbevares i banken, hvor beløpet blir indestaa-  
ende, indtil eieren efter behørig legitimation træffer anden  
bestemmelse. Rederiet gir sjømanden fornøden underretning  
herom.

Krigsforsikringens utgifter i heromhandlede anledning  
utlignes efter dens ophør overensstemmende med bestemmel-  
serne i ovennævnte lovs § 10 paa de forsikrede skibe.

§ 4. Denne lov træder ikraft straks.

Lov om utbetaling av hyre til skibsbesætning efter krigs-  
ulykke m. v. av 9 juni 1916 ophæves.

Ti har Vi antatt og bekreftet, likesom Vi herved antar  
og bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt på Kristiania slott den 9 august 1918.

**Haakon.**

(L. S.)

Gunnar Knudsen.

N. F. Leganger,  
kst.

## LOV

9 aug.  
Nr. 12.

indeholdende tillæg til lov om postvæsenet av 12 mai 1888 med  
tillægslov av 6 juli 1892.

**Vi Haakon,** Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets beslutning av 8 august  
1918 sålydende:

### I.

Istedetfor den ved lov av 6 juli 1892 ophævede § 13 i lov  
om postvæsenet av 12 mai 1888 indtages følgende nye § 13:

For postsaker, som befordres med luftfartøier, opkræves  
ved siden av den almindelige porto et særskilt gebyr, som be-  
stemmes av Kongen.

### II.

Denne lov træder i kraft fra den tid, Kongen bestemmer.

Ti har Vi antatt og bekreftet, likesom Vi herved antar  
og bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt på Kristiania slott den 9 august 1918.

**Haakon.**

(L. S.)

Gunnar Knudsen.

N. F. Leganger,  
kst.

9 aug.  
Nr. 13.

## Midlertidig lov

om fastsettelse av erstatningen til papirfabrikkene for levering av papir til nedsat pris, efter midlertidig lov nr. 4 av 18 juli 1917.

**Vi Haakon**, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets beslutning, av 30 juli 1918 sålydende:

§ 1. Den i medhold av § 2 i midlertidig lov nr. 4 av 18 juli 1917 opnævnte kommission fastsetter de priser, som til enhver tid blir at legge til grund ved beregningen av den mindreindtægt, en fabrik har hat som følge av levering av papir til nedsat pris efter nævnte lov.

Kommissionen fastsetter derefter, hvor stor erstatning der tilkommer hver fabrik.

§ 2. Den samlede erstatning utlignes paa papirfabrikkene, herunder ogsaa dem, som leverer billig papir, samt trømasse- og cellulosefabrikkene. Fordelingen kan helt eller delvis ordnes ved mindelig overenskomst mellem fabrikkene; overenskomsten maa i tilfælde istandbringes inden en av vedkommende departement fastsat frist og være gjældende for mindst et aar.

§ 3. Forsaavidt fordelingen ikke overensstemmer med bestemmelserne i § 2 er ordnet ved overenskomst, utlignes erstatningen paa den del av fabrikkens indtægt efter sidste statskatteligning, som overstiger 5 pct. av gjennemsnittsbetøpet av deres formue efter de sidste tre statsskatteligninger (eller i tilfælde efter ligningene for det mindre antal aar, hvori fabrikkene er lignet i formuesskat til staten). Overstiger en fabriks indtægt saaledes beregnet ikke 5 pct., deltar den ikke i utredelsen av erstatningen.

Utligningen iverksettes av en nævnd paa fem medlemmer, som vedkommende departement opnævner. 3 av medlemmene vælges blandt reprøsentanter henholdsvis for De norske papirfabrikanter forening, Den norske trømasseforening og Norsk celluloseforening.

Det forhold, hvori de enkelte fabrikker efter bestemmelserne i første led skal delta i utredelsen av erstatning, fastsetter nævnden aarlig. Hvor ofte paaløpen erstatning paa grundlag herav skal utlignes, fastsettes av departementet; utligningen skal dog mindst ske hveranden maaned.

§ 4. Er en fabrik ikke bli lignet som saadan ved sidste statsskatteligning, foretar nævnden selv de ansøttelser av dens formue og indtægt, som efter § 3, 1ste led, trænges til fastsettelse av forholdstallet.

Paa samme maate kan nævnden efter egne skjønsmæssige

ansettelser undta fra erstatningspligt særskilte virksomheter og eiendele, som maatte være indbefattet under statsskatteligningen av nogen fabrik. 9. aug. Nr. 13

§ 5. Ligningsmyndighetene pligter paa forlangende at meddele nævnden de fornødne oplysninger om vedkommende fabrikkers formues- og indtægtsforhold.

§ 6. Indbetalingen av andelene i erstatningsbeløpet sker til De norske papirfabrikanter forening, som derefter uten forhold besørger utbetalt den erstatning, som tilkommer enhver papirfabrik.

Indbetalingen maa ske senest 30 dage, efterat meddelelse om utligningen er sendt fabrikkene. Oversittes denne frist, betales en halv pct. rente for hver paabegyndt maaned efter fristens utløp.

§ 7. I mangel av betaling kan de ved overenskomst fastsatte eller utlignede beløp med paaløpne renter inddrives efter samme regler som formues- og indtægtsskat til statskassen. Beløpet pligtes indbetalt og kan inddrives, selv om utligningen er indbragt til prøvelse for domstolene. Berigtigelse finder i tilfælde sted efter endelig dom.

§ 8. Undergaar de paagjældende statsskatligninger senere endringer, iverksetter nævnden de fornødne berigtigelser i forbindelse med første utligning derefter.

§ 9. Kongen eller den, han dertil bemyndiger, kan utfærdige nærmere bestemmelser, som paakræves i anledning av gjennomførelsen av denne lov.

§ 10. Denne lov træder i kraft straks.

Ti har Vi antatt og bekreftet, likesom Vi herved antar og bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt på Kristiania slott den 9 august 1918.

**Haakon.**

(L. S.).

Gunnar Knudsen.

N. F. Leganger,  
kst.

## Lov

om forandring i midlertidig lov om foranstaltninger til at sikre landets forsyning med papir til aviser, skole- og undervisningsbruk m. v. av 18 juli 1917.

**Vi Haakon,** Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets beslutning, av 30 juli 1918 sålydende:

§ 1 i midlertidig lov om foranstaltninger til at sikre landets

Norsk Lovtidende, 1ste avd. Nr. 36 1918.

9 aug. forsyning med papir til aviser, skole- og undervisningsbruk  
Nr. 14. m. v. av 18 juli 1917 skal herefter lyde saaledes:

Kongen kan bestemme, at landets papirfabrikker skal være forpligtet til at levere det til indenlandsk forbruk fornødne papir til aviser og skole- og undervisningsbruk til saadanne priser, som han til enhver tid fastsetter.

Kongen kan utvide denne bestemmelse til ogsaa at gjælde landets forsyning med papir til andet slags bruk samt pap.

Ti har Vi antatt og bekreftet, likesom Vi herved antar og bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt på Kristiania slott den 9 august 1918.

**Haakon.**

(L. S.).

Gunnar Knudsen.

N. F. Leganger,  
kst.

9 aug.

### Kongelig resolusjon

av 9 august.

De av Bodø bystyre i møte den 12 juli 1918 besluttete forandringer i de ved kgl. resl. av 30 desember 1914 stadfestede vedtekter for lukning av utsalgssteder i Bodø, Nordlands amt, stadfestes i henhold til lov av 25 juli 1913 (som gjeldende inntil videre).

Vedtektenes §§ 1 og 2 skal herefter lyde således:

§ 1. Alle utsalgssteder, som rammes av denne vedtekt (jfr. § 5), skal med nedenfor nevnte undtagelser holdes lukket på sønd- og helligdager hele dagen, på hverdager fra kl. 7 aften til kl. 8 morgen.

§ 2. Fra og med 10 desember til og med 23 desember lukkes alle hverdager kl. 8 aften. 17 mai lukkes kl. 12 middag. Julaften, nyttårsaften, påskeaften, pinseaften og St. Hans aften lukkes kl. 6 em.

Falder nogen av de her særskilt nevnte dager på søndag, gjelder den almindelige bestemmelse i § 1 om, lukning hele dagen, dog kan der siste søndag før julaften holdes oppe fra kl. 5—8 em.

9 aug

### Kongelig resolusjon

av 9 august.

I henhold til § 11, jfr. § 4, i lov om sundhetskommisjoner m. v. av 16 mai 1860 og § 3 i lov om særegne foranstaltninger mot tuberkuløse sygdommer av 8 mai 1900 medde-

les approbasjon på den av herredsstyret for Hamre herred i Søndre Bergenshus amt i møte 29 april 1918 fattede beslutning om nye almindelige forskrifter med hensyn til sundhetsvesenet innen herredet samt forskrifter til forebyggelse av ondartede smittsomme sygdommes utbredelse og forskrift om anmeldelse av tuberkuløse sykes flytning, — dog med et par forandringer.

II. De sundhetsforskrifter, som ved kgl. res. av 5 januar 1900 blev approbert for Hamre herred, og de ved kgl. resolusjoner av 21 november 1905, 7 november 1908, 22 oktober 1909 og 4 september 1914 approberte tillegg til disse forskrifter samt forskrifter til forebyggelse av ondartede smittsomme sygdommes utbredelse og forskrift om anmeldelse av tuberkuløse sykes flytning, opheves fra den tid, forannevnte forskrifter trer i kraft.

De approberte nye sundhetsforskrifter lyder således:

### Om tilsynsmenn og sundhetskretser.

§ 1. Herredet skal til enhver tid være delt i sundhetskretser med hver sin tilsynsmann valgt av helserådet blandt dets medlemmer.

Tilsynsmennene har hver i sin krets å føre tilsyn med sundhetsforholdene og påse, at sundhetsforskriftene overholdes.

Tilsynsmennene har å underrette helserådets ordfører om alt som formenes ikke å være i overensstemmelse med sundhetsforskriftene.

Likeledes har tilsynsmennene å påse, at sygdomstilfeller, som kan befryktes å være av ondartet smittsom natur, blir undersøkt av læge.

Tilsynsmennene plikter ennvidere under epidemier å være helserådets ordfører behjelpelig med å påse, at de givne forskrifter til sygdommens forebyggelse overholdes, samt også på annen måte være ham behjelpelig, når dette kreves.

### Om boliger.

§ 2. Ved nyopførelse, hovedreparasjon eller flytning av bygninger skal dette meldes til sundhetskretsens tilsynsmann, og nedenstående regler må iakttas:

- a. Avstanden mellom beboelseshus og stall og fjøs samt privetbygning må ikke være mindre end 10 m.
- b. Den grunn, hvorpå huset skal bygges, må ha en fri og solrik beliggenhet. Den må ikke ha tilsig fra uthus, gjødseloplager eller rennestener. Den må i en avstand av 6 m. omkring huset være vel avgrøftet, således at alt over- og

9 aug.

grunnvann får fritt avløp. Fra selve byggegrunnen må all matjord fjernes.

- c. Beboelseshus skal opføres på en grunnmur av minst 30 cm. høide over jordsmonnet. Den må være forsvarlig tett og betryggende isolert, så ikke fuktighet fra grunnen kan trenge op i bygningen.

Hvor der ikke er kjelder, må der mellom gulvet og det underliggende jordsmonn være en avstand av minst 60 cm., og grunnmuren være forsynt med trekhuller av minst 150 cm.<sup>2</sup> på minst to sider.

- d. Kjeller må kun efter særskilt ansøknin til helserådet tillates innrettet og benyttet til beboelse og i tilfelle kun, hvis den blir innrettet efter helserådets anvisning.

Også hvor kjeller aktes innrettet til butikk eller verksted må dette meldes til helserådet, som gir anvisning på de regler, man skal ha å rette sig efter.

- e. Ethvert til beboelse bestemt rum må ha en høide av minst 2,5 m. fra gulv til tak.

Vinduenes samlede bruttoflate skal være minst 1/10 av gulvflaten. I rum med kun ett fag skal hele vinduet kunne åpnes, hvor der er flere skal minst halvparten kunne åpnes.

Til gulv skal kun benyttes sammenpløiede høvlede bord, som i nederste stokverk skal ha en tykkelse av minst 3 cm.

Gulvet i nederste stokverk skal være dobbelt med tørr, ren fyll imellem.

§ 3. Soverum og beboelsesrum må ikke tillike gjøre tjeneste som kjøkken. Hvis dette ikke kan undgås, må der over kokeovn og lignende anbringes innretninger, som bortleder all røk og damp i det fri.

§ 4. Husdyr med undtagelse av hund og katt må ikke huses i rum, som har vegg eller tak felles med våningshuset.

§ 5. Finner helserådet soverum eller beboelsesrum å være skadelig for sundheten enten på grunn av utethet, utilstrekkelig lys og luft, fuktighet, urenlighet eller overfylning av mennesker, kan helserådet forby dets anvendelse, til manglene er rettet. Kan disse ikke avhjelpes, kan helserådet helt forby dets anvendelse.

§ 6. Tjenere må skaffes tilstrekkelig rummelig, tett og sunt soverum, særskilt for mannlige og kvinnelige tjenere.

### Om priveter.

#### § 7.

- a. Til ethvert beboelseshus skal være et privet. For større bygninger som leiegårder, arbeiderboliger, hoteller, losjehus og steder, hvor der ofte samles mange mennesker som skoler, forsamlingshus, industrielle bedrifter o. l., må

9 aug.

priveter og pissoirer forefinnes i den utstrekning, helserådet til enhver tid finner påkrevet.

- b. Priveter og pissoirer må være således beliggende, at der ikke kan skje tilsig til vei, hustomt eller vanninntak, hvorfra drikkevann tas til mennesker og dyr, og ikke stå slike steder nærmere enn 10 m., uten at helserådets tillatelse er innhentet.
- e. Privetets gulv og seter skal være av pløiede høvlede bord, så de med lethet kan holdes rene. Seter og gulv skal vaskes minst en gang ukentlig.
- d. Privetene skal, forsåvidt ikke utløpet er i gjødselkjeller, være innrettet med tett beholder, som må tømmes, før den blir for full.
- e. Skal privetet innrettes i beboelseshus eller i mindre avstand fra sådant enn 10 m. må helserådets tilladelse og godkjennelse innhentes.

I disse tilfeller skal følgende regler følges:

Kun flytbare beholdere eller vannklosetter er tillatt. Beholderne må være absolut tette med tilhørende tett lokk og stå på cementert gulv minst 5 cm. over jordsmonnet. Beholderne må tømmes, før de er  $\frac{3}{4}$  fulle, og passende strøelse må påfylles for å hindre stank.

Kaggerummet skal være forsynt med tilfredsstillende avtrekk.

Privetet må ikke støte direkte op til rum, hvori opbevares levnettsmidler, og skal ut til det fri ha vindu, som kan åpnes.

Innrettes priveter i flere etasjer, skal hvert ha lodrett fallrør av innvendig glassert lerrør av minst 23 cm. innvendig tvermål.

Vannklosetter må ikke ledes direkte ut til elver, bekker eller vann, men skal være forsynt med rensekum godkjent av helserådet.

- f. Pissoirer skal holdes fri for stank ved overskylling med vann eller påsmørning med tjære.

### Om avfall og kloakker.

#### § 8.

- a. Tun og gårdsrum skal holdes rene.

Alskens skyllevann, søppel og annet avfall må ikke kastes utenfor husene eller i åpne kloakker eller avløpsrenner. Urin må slåes i privet eller gjødselkjeller eller i dertil innrettede lukkede beholdere, der hvor ikke lukkede kloakker finnes. Søppel eller annet avfall må has i særskilte beholdere eller i søppelhaug, som må ligge minst 10 m. fra beboelseshus, drikkevannstak eller brønn. Der må

9 aug.

strøs så stank undgås. Beholdere må tømmes før overfylning.

- b. Gjødseleplag må holdes vel tildekket, så stank undgås, og ligge minst 15 m. fra beboelseshus, nabogrunn eller offentlig vei, vanntak etc.

Fra gjødseleplag eller søppelhaug må ikke skje tilsig til bolig, nabogrunn, alfarvei eller vann, som brukes til drikke-, matvann eller vask.

- c. Såvel offentlig som privat kloakledning må ha helserådets godkjennelse. Kloakker må alltid holdes i forsvarlig stand, rene og fri for stank. De skal være frostfri og innrettet til mest mulig å bortføre skylle- og spille vann og urin samt også tak-, over- og grunnvann.

- d. Kloakanlegg inne i husene skal være forsynt med vannlås, så ikke kloakkgass kan strømme inn i huset.

- e. Kloakker må ikke gis avløp til elv, bekk, nabogrunn eller offentlig veis grøfter uten helserådets tilladelse. Hvor helserådet finner det påkrevet, skal kloakker være forsynt med rensekum eller septik tank.

- f. Transport av gjødsel eller avfallsstoffer på offentlig vei samt også på privat vei, hvortil flere er bruksberettiget, må ikke foregå i utette eller overfylte beholdere, så noget spilles.

- g. Skadelige eller ildeluktende vesker fra fabrikker eller andre anlegg må bare ledes gjennom lukkede avløpsrenner, eller på annen av helserådet godkjent måte skaffes avløp.

§ 9. Gjødsling må foregå på sådan måte, at stank mest mulig undgås. Ublandet latrinegjødsel eller annen stinkende avfallsgjødsel må ikke anvendes nærmere beboelseshus eller utvalg for levnetsmidler enn 15 m., meierier enn 50 m. Ansamlinger av gjødsel, som utbreder stank eller inneholder bestanddeler, som kan bortføres av vinden, er forbudt.

#### Om renlighet.

##### § 10.

- a. Det er enhvers plikt å holde sin bolig og sin egen person ren. Renlighet og utluftning må ikke forsømmes i nogen bolig, således at derav kan opstå ulempe for beboere og naboer.

Huseiere er ansvarlige likeoverfor helserådet for, at fraflyttede rum blir ordentlig rengjort, for nye beboere flytter inn.

- b. Skolebarn, som er befengt med utøi, skal av læreren hjemsendes med skriftlig pålegg til foreldrene eller andre, som

har å vareta barnets tarv om uten ophold å sørge for, at 9 aug.  
utøiet blir fjernet.

Skolebarn, som har hudutslett, som kan antas å smitte, eller som viser andre tegn på å lide av smitsom sykdom, skal av læreren hjemsendes med skriftlig meddelelse om forholdet og pålegg om, at der må skje henvendelse til læge. Samtidig skal læreren underrette helserådets ordfører om tilfellet.

Når vedkommende barn påny innfinner sig i skolen, maa der enten medbringes lægeerklæring for, at der ikke er fare for smitteoverførelse fra barnet til andre, eller læreren må, hvis barnet av lægen erklæres for å lide av tuberkulose i smitsom form, erhverve den i § 3 i renholdsregler for skoler av 7 juni 1902 omhandlede bestemmelse fra helse-rådet om, hvorledes der skal forholdes for å hindre smitte-utbredelse.

### **Industrielle bedrifter.**

#### **§ 11.**

- a. Enhver bedrift, såvel større som mindre håndverksmessige bedrifter, er underkastet helserådets tilsyn, og innehaverne er pliktig til å rette sig efter de bestemmelser, som helse-rådet gir for å avhjelpe sanitære mangler.
- b. Når nogen bedrift agtes satt igang, ved hvilken forurensning av omgivelsene finner sted, eller stank eller giftige gasarter utvikles, som kan ha skadelig innflydelse på arbeidernes eller de omboendes sundhet, skal plan for anlegget forelegges helserådet, som kan negte dets fremme, hvis ikke betryggende sikkerhetsforanstaltninger kan garanteres.

Bedrifter av ovennevnte art, som er i virksomhet, er underkastet helserådets tilsyn, og rette vedkommende er forpliktet til å rette sig efter de bestemmelser, som helse-rådet gir til avhjelpelse av sanitære mangler.

### **Om drikkevann og brønner.**

#### **§ 12.**

- a. Brønn eller annet drikkevannstak må ikke forurenses eller ligge således, at der er fare for tilsig fra beboelseshus, fjøs, privet, gjødseloplager, avfallsdynger eller annen ansamling av urenlighet fra dyrkede marker eller på annen måte forurenset jordbunn. Der må ikke i brønnens eller vanntakets umiddelbare nærhet foregå vaskning.
- b. Brønnen må gjøres så dyp og så rummelig som mulig. Hvor bunnen ikke er fast fjell, skal den for renholdets skyld være dekket med faste heller eller et lag puksten.

9. aug. Likeså må brønnens vegger, hvor de ikke er fast fjell, være muret, og brønnens overkant være ført minst 30 cm. op over det omgivende terreng. Brønnens øverste  $\frac{2}{3}$  må være innvendig cementert. Utenom brønnen skal der være et lag fast stampet lere eller myrjord. Der må alltid være fall fra brønnen mot omgivelsene. Brønnen må være forsynt med overbygning og tettsluttende lokk, som kan låses. Overbygning og lokk bør ha slik heldning, at regn og annen væte ikke kan renne ned i brønnen, om lokket eller overbygningen på noget sted skulde være utett. Hvor der ikke er anbragt ledning til hus og fjøs, må brønnen forsynes med pumpe, eller der må i brønnen anbringes en ren fastbundet bølge, der utelukkende brukes til ophentning av vann fra brønnen. Å hente vann op med snart det ene og snart det annet kar forbydes på det strengeste.
- c. Trappenedgang til brønner er strengt forbudt, likeledes brønner inne i hus eller fjøs.
  - d. Brønner, som ikke er i overensstemmelse med disse forskrifter, må kasseres, og nye brønner anlegges, eller de gamle må bringes i overensstemmelse med disse forskrifter. Hertil settes en frist av senest ett år.
  - e. I eller ved vannbasseng, hvorfra mat- eller drikkevann hentes, eller vasdrag der fører til sted, hvorfra sådan vannhentning foregår, må ikke vaskning eller annen forurensning finde sted.
  - f. Fra vasdrag eller vannbasseng, hvor forurensning ved gjødsling ikke kan undgås, må drikke- eller matvann ikke tas.

### Om næringsmidler.

#### Melk.

##### § 13.

- a. Melk må behandles med den ytterste renlighet. Den, som skal melke må forinnan vaske sine hender og vaske eller tørre kuens spener med en ren klut.
- b. Kjørler og melkespenn må holdes omhyggelig rene ved skylning med sodavann og kokende vann. Glassur og fortinning må være hel.
- c. Melk må ikke opbevares i beboelsesrum. Hvor dette ikke kan undgås, skal den være anbragt i skap med rene forheng. Melk må under ingen omstændighet opbevares i rum, hvor der ligger syke. Opbevaringsrum for melk må holdes rene ved flittig vask.
- d. Salg av melk fra syke kreaturer er strengt forbudt.
- e. Fjøset må holdes grundig rent, det må være lyst og luftig.
- f. Helserådet kan forby salg av melk og melkeprodukter fra

gård, hvor der hersker urenlighet i bolig eller fjøs, eller 9. aug.  
hvor der finnes andre sanitære misligheter; hvorved mel-  
ken kan forurennes.

### Meierier og melkeutsalg.

#### § 14.

- a. Meierier og melkeutsalg skal anmeldes til og godkjendes av helserådet. De skal være underkastet helserådets kontroll, og eierne skal være forpliktet til uopholdelig å utføre de pålegg, som helserådet eller dets ordfører finner det nødvendig å gi.
- b. Mottagelsesrum og utsalgsrum for melk må være i sådan stand, at de med lethed kan holdes rene. Disk og gulver må vaskes minst en gang hver dag, tak og vegger minst en gang hvert fjerdingår.
- c. Mottagelsesrum og utsalgsrum for melk må ikke benyttes som soverum eller kjøkken.
- d. I melkeutsalg må ikke drives handel med andre varer, som kan forurense melken eller gi den usmak.
- e. Til meierier har uvedkommende ikke adgang. Melkeleverandørene har kun adgang til mottagelsesrummet.
- f. Spyting på gulvet er strengt forbudt.
- g. Personer, som har ansettelse på meierier, skal ved ethvert sykdomstilfelle øieblikkelig henvende sig til læge, som bestemmer, om vedkommende kan få tilladelse til å behandle melken.

#### Om salg m. v. av næringsmidler.

§ 15. Helserådet skal særlig ha sin opmerksomhet henvendt på alle forretninger, hvor næringsmidler og nydelsesmidler tillages, forhandles og opbevares såsom bakerier, slakterier, kjøttutsalg, handelsboder, bevertningssteder, losji-  
hus m. m. og dampskibsekspedisjoner, hvor levnetsmidler opbevares.

Følgende almindelige regler gjøres gjeldende:

- a. Rum, hvori levnetsmidler er tilsalg eller opbevares, skal være rummelige og lyse. De skal stadig holdes rene og vel luftet og fri for stank.
- b. De må ikke benyttes til beboelse eller soverum eller til kjøkken.
- c. Varer, som kan meddele matvarer lukt og smak, må ikke opbevares i samme rum.
- d. I utsalgsteder skal disk og gulv hver dag vaskes med grønsåpe og varmt vann, og der skal daglig tørres støv med våt klut. Huller, vekt og måleredskaper skal til enhver tid holdes rene og fri for støv. Tørr feining er for-

9. aug. budt. Gulv, vegger, tak, disk, bord, hyller og skap skal være i sådan stand, at de med lethed kan holdes rene.
- e. Matvarer må beskyttes mot forurensning. De må ikke opbevares i åpne kasser eller beholdere på disk eller gulv. De skal være anbragt i rene lukkede beholdere eller skap. Matvarer må ikke innpakkes i skiddent papir eller avis-papir. For matvarer må alltid være for hånden rent innpakningspapir eller rene poser.
- f. Betjeningen bør såvidt mulig undgå direkte berøring av matvarer med sine hender. Hvor dette ikke kan undgås, skal de forinnen vaske sine hender. Til dette øiemed skal der i selve utsalgsrummet eller tilstøtende rum alltid være for hånden rent vaskevann og såpe og rene håndklær.
- g. I alle utsalgssteder for matvarer skal der ved iøinefallende opslag forbys publikum å røre andre varer end dem, de selv kjøper. Spyting på gulvet er strengt forbudt, og iøinefallende plakater herom skal være opslått. Tilstrekkelig antall spyttebakker må has. Disse må flittig tømmes.
- h. Bakerier, slakterier, kjøttutsalg o. lign. skal anmeldes til og godkjennes av helserådet. Dette gjelder såvel utsalgsstedene som arbeidsrummene. Eierne skal være forpliktet til uopholdelig å etterkomme de pålegg, helserådet gir.
- § 16. Dersom nogen undlater å overholde de i § 15 om-talte påbud har helserådet, hvor gjentagne advarsler har vist sig fruktesløse, rett til å nekte vedkommende forhandling av levnetsmidler, inntil påbudene etterkommes. Likeledes kan helserådet forby et lokales benyttelse som tillagnings-, opbe-varings- eller forhandlingsrum for matvarer, hvor dette av sanitære grunner finnes uskikket dertil.
- § 17. Helserådet kan midlertidig forby utsalg av nærings-midler og bruksgjenstander, når smitsom sykdom kan befryk-tes utbredt gjennom disse.
- § 18. Matvarer må ikke settes under åpen himmel eller transporteres uten å være godt tildekket, således at de utset-tes for sol, regn, støv eller annen forurensning, som kan gjøre dem mindre tjenlige som menneskeføde.
- Til befordring av matvarer må kun brukes rene trans-portmidler og ren overdekning. Dampskibsekspedisjoner til-pliktes å holde trester på bryggene til lagring av matvarer i sekk og å påse, at disse ikke tilsmudses på bryggene eller i lagerrum.
- § 19. Helserådet kan forby salg av bedærvede og for sund-heten skadelige nærings- og nydelsesmidler, likeledes av bruks-gjenstander, som inneholder giftige stoffer og derved kan bli skadelige for sundheten, f. eks. tøyler, tapeter, leketøy m. m. Helserådet kan utta prøver til undersøkelse.

Nærings- og nydelsesmidler må ikke, for at de bedre skal holde sig eller av andre grunne tilsettes stoffer, som er skadelige for sundheten. Heller ikke må de tilsettes stoffer, som kan skjule at varen er bedærvet.

Helserådet har rett til å forlange sundhetsskadelige varer utlevert og kan tilintetgjøre dem uten erstatning til eieren.

### Om smitsomme sykdomme.

#### § 20.

a. Enhver i herredet praktiserende læge er forpliktet til å anmelde til helserådet ethvert tilfelle av sådan smitsom sykdom, som inngår under det offentliges spesielle forsorg.

Likeledes skal anmeldes ethvert alvorlig sykdomstilfelle, som antas å skyldes nydelse av bedærvede eller forfalskede næringsmidler eller bruk av gjenstander, der inneholder giftige bestanddeler.

b. Når en tæringssyk flytter skal dette meldes helserådets ordfører av den sykes husvert såvel ved fraflytning som ved tilflytning. Tuberkuløse som opholder sig på besøk eller som landligere skal også meldes.

c. Ved opptreden av sykdomstilfeller, som der er grunn til å tro er av ondartet smitsom beskaffenhet, plikter husfar eller husbond sparest å anmelde dette til helserådet.

Inntil læge kommer, plikter han å dra omsorg for avsondring av den syke og den, som pleier den syke. Den sykes husstand må ikke ha samkvem med andre og særlig ikke delta i møter eller sammenkomster, som selvsagt heller ikke må finne sted i det hus, hvor den syke ligger.

d. Børn fra den husstand, hvor sykdommen er optrådt, må ikke søke skolen før tilladelse er gitt av helserådets ordfører.

e. Optrer sykdommen blandt lærerens husstand, lukkes skolen inntil helserådet har gitt nærmere forordninger.

f. Salg av melk og melkeprodukter er forbudt inntil tilladelse meddeles av helserådet. Likeledes kan helserådet forby handelsvirksomhet, hvis smitsom sykdom optrer i en handlendes husstand, når den antas å medføre fare for utbredelse av sykdommen.

g. Bruksgjenstander, klær og møbler i hus, hvor der har vært smitsom sykdom, må ikke benyttes av eller overlates andre til bruk eller eiendom, før de er betryggende rengjort efter helserådets anvisning.

h. Fartøier, som henligger innen herredet, og deres besetninger er m. h. t. sundhetsforholdene ombord underkastet helserådets bestemmelser.

- 9 aug. i. Ved sygdomstilfelle, som inntreffer blandt reisende på hoteller, losjiihus o. lign., skal vedkommende vert, hvor der kan være mulighet for, at sygdommen kan være av smittsom og farlig art, forlange vedkommende undersøkt av læge og i tilfelle straks underrette helserådet om sygdommens beskaffenhet.

### Almindelige bestemmelser.

#### § 21.

- a. Undlater nogen innen den av helserådet givne frist å treffe de foranstaltninger, som ifølge disse forskrifter eller ifølge helserådets lovmedholdige beslutninger påhviler ham, kan helserådet la foranstaltningene utføre på hans bekostning.
- b. Hus- eller grunneiere er ansvarlige for, at alle de plikter, som disse forskrifter pålegger dem, blir opfylt og skal ikke kunne undskylde sig med forsømmelse fra sine folks eller leieboeres side.
- c. Helserådet kan innvilge avvikelser fra forskriftene, hvor særegne forhold krever det.
- d. Ordføreren har å besørge overtredelser påtalt. Overtredelser av disse forskrifter eller bestemmelser, som helserådet i medhold av disse vedtar, straffes efter den almindelige borgerlige straffelov.
- e. Disse forskrifter skal trykkes i så stort oplag, at enhver huseier kan få sitt eksemplar, som han tilpliktes å opbevare.
- De skal også slås op på de steder, helserådet nærmere måtte bestemme.
- f. Disse sundhetsforskrifter trer i kraft 3 — tre — måneder efter at de har fått kongelig stadfestelse.

9 aug.

### Kongelig resolusjon

av 9 august.

I. Ihenhold til § 11, jfr. § 4, i lov om sundhetskommisjoner m. v. av 16 mai 1860 og § 3 i lov om særegne foranstaltninger mot tuberkuløse sygdommer av 8 mai 1900 meddeles approbasjon på den av herredsstyret for Aasane herred i Søndre Bergenhus amt i møte 2 mai 1918 fattede beslutning om nye almindelige forskrifter med hensyn til sundhetsvesenet innen herredet, samt forskrifter til forebyggelse av ondartede smittsomme sygdommes utbredelse og forskrift om anmeldelse av tuberkuløse sykes flytning, — dog med et par forandringer.

II. De sundhetsforskrifter, som ved kongelig resolusjon 9 aug. av 5 januar 1900 blev approbert for Hamre herred, ophæves for såvidt angår Aasane herred fra den tid, forannevnte forskrifter trer i kraft, og de for Aasane herred ved kongelig resolusjoner av 14 november 1905, 4 desember 1908, 22 oktober 1909 og 1 mai 1915 approberte tillegg til sundhetsforskriftene samt forskrifter til forebyggelse av ondartede smitsomme sykdommes utbredelse og forskrift om anmeldelse av tuberkuløse sykes flytning, ophæves fra samme tid.

De approberte nye sundhetsforskrifter lyder således:

### Om tilsynsmenn og sundhetskretser.

§ 1. Herredet skal til enhver tid være delt i sundhetskretser med hver sin tilsynsmann valgt av helserådet blandt dets medlemmer.

Tilsynsmennene har hver i sin krets en særlig plikt til å føre tilsyn med sundhetsforholdene og påse, at sundhetsforskriftene overholdes.

Tilsynsmennene har å underrette helserådets ordfører om alt, som formenes ikke å være i overensstemmelse med sundhetsforskriftene.

Likeledes har tilsynsmennene å påse, at sykdomstilfeller, som kan befryktes å være av ondartet epidemisk natur, blir undersøkt av læge.

Tilsynsmennene plikter ennvidere under epidemier å være helserådets ordfører behjelpelig med å påse, at de givne forskrifter til sykdommens forebyggelse overholdes, samt også på annen måte å være ham behjelpelig, når dette kreves.

Tilsynsmennene velges i første helserådsmøte, efterat nyvalgt herredsstyre har begynt sin virksomhet, og fungerer til neste valg.

### Om boliger.

§ 2. Ved nyopførelse, hovedreparasjon eller flytning av bygninger skal dette meldes til sundhetskretsens tilsynsmann og nedenstående regler må iagttas:

- a. Avstanden mellom beboelseshus og stall og fjøs samt pri-  
vetbygninger må ikke være mindre enn 10 m.
- b. Den grunn, hvorpå huset skal bygges, må ha en fri og solrik  
beliggenhet. Den må ikke ha tilsig fra uthus, gjødseloplager  
eller rennestener.

Den må i en avstand av 6 m. omkring huset være vel av-  
grøftet således, at alt over- og grunnvann får fritt avløp.

Fra selve byggegrunnen må all matjord fjernes.

- c. Beboelseshus skal opføres på en grunnmur av minst 30 cm.  
over jordsmonnet. Den må være forsvarlig tettet og be-

9. aug. tryggende isolert, så ikke fuktighet fra grunnen kan trenge op i bygningen.

Hvor der ikke er kjeller, må der mellem gulvet og underliggende jordsmonn være en avstand av minst 60 cm. og grunnmuren være forsynt med trekkhuller av minst 150 cm.<sup>2</sup> på minst to sider.

d. Kjeller må kun efter særskilt ansøking til helserådet til-lates innrettet og benyttet til beboelse, og i tilfelle kun, hvis den blir innrettet efter helserådets anvisning.

Også hvor kjeller aktes innrettet til butikk eller verksted må dette meldes til helserådet, som gir anvisning på de regler, man skal ha å rette sig efter.

e. Ethvert til beboelse bestemt rum må ha en høide av minst 2,5 m. fra gulv til tak.

Vinduenes samlede bruttoflate skal være minst 1/10 av gulvflaten. I rum med kun et fag vinduer skal hele vin-duet kunne åpnes, hvor der er flere fag, skal minst halv-parten kunne åpnes.

Til gulv skal kun benyttes sammenpløiede høvlede bord, som i nederste stokverk skal ha en tykkelse av minst 3 cm. Gulvet i nederste stokverk skal være dobbelt med tørr, ren fyll imellem.

§ 3. Soverum og beboelsesrum må ikke tillike gjøre tje-neste som kjøkken. Hvis dette ikke kan undgås, må der over kokeovn o. lign. anbringes innretninger, som bortleder all røk og damp i det fri.

§ 4. Husdyr med undtagelse av hund og katt må ikke huses i rum, som har vegg eller tak felles med våningshus.

§ 5. Finner helserådet soverum eller beboelsesrum å være skadelige for sundheten enten på grunn av utetthet, utilstrekke-lig lys og luft, fuktighet, urenlighet eller overfylning av men-nesker, kan helserådet forby dets anvendelse, til manglene er rettet. Kan disse ikke avhjelpes kan helserådet helt forby dets anvendelse.

§ 6. Tjenere må skaffes tilstrekkelig rummelig, tett og sunt soverum, særskilt for mannlige og kvinnelige tjenere.

#### Om priveter.

§ 7.

a. Til ethvert beboelseshus skal der være et privet. For større bygninger som leiegårder, arbeiderboliger, hoteller, losjihus og steder, hvor der ofte samles mange mennesker, som sko-ler, forsamlingslokaler, industrielle bedrifter, jernbanesta-sjoner o. l., må priveter og pissoirer forefindes i den ut-strækning, helserådet til enhver tid finder påkrevet.

b. Priveter og pissoirer må være således beliggende, at der

9. aug.

ikke kan skje tilsig til vei, hustomt eller vanninntak, hvorfra drikkevann tas, til mennesker og dyr og ikke stå slike steder nærmere enn 10 m., medmindre de tilfredsstiller fordringene i § 52 i bygningsloven av 27. juli 1896.

c. Privetets gulv og seter skal være av høylede pløiede bord, så de med lethet kan holdes rene. Seter og gulv skal vaskes minst en gang ukentlig.

d. Privetene skal, forsåvidt ikke utløpet er i gjødselkjeller, være innrettet med tett beholder, som må tømmes før den blir for full.

e. Skal privet innrettes i beboelseshus eller i mindre avstand fra sådant enn 10 m. må helserådets tillatelse og godkjennelse innhentes.

I disse tilfeller skal følgende regler følges:

Kun flytbare beholdere eller vannklosetter er tillatt. Beholderne må være absolutt tette med tilhørende tett lokk. De må stå på cementert grunn mindst 5 cm. over jordsmonnet. Beholderne må tømmes, før de er  $\frac{3}{4}$  fulle, og passende strøelse må påfylles for å hindre stank.

Kaggerummet skal være forsynt med tilfredsstillende avtrekk. Privetet må ikke støte direkte op til rum, hvori oppbevares levnettsmidler, og skal ut til det fri ha vindu som kan åpnes.

Innrettes priveter i flere etasjer, skal hvert ha lodrett fallrør av innvendig glasserte lerrør av minst 23 cm. innvendig tverrmål.

Vannklosetter må ikke ledes direkte ut i elver, bekker eller vann, men skal være forsynt med renseskum godkjent av helserådet.

f. Pissoirer skal holdes fri for stank ved overskylling med vann eller påsmøring med tjære.

### Om avfall og kloakker.

§ 8.

a. Tun og gårdsrum skal holdes rene.

Alsens skyllevann, søppel og annet avfall må ikke kastes utenfor husene eller i åpne kloakker eller avløpsrenner. Urin må slås i privet eller gjødselkjeller eller i dertil innrettede lukkede beholdere, hvor der ikke er lukkede kloakker. Søppel eller annet avfall må has i særskilte beholdere eller i søppelhaug, som må ligge minst 10 m. fra beboelseshus, drikkevannstak eller brønn. Der må strøes, så stank undgås. Beholderne må tømmes før overfyllning.

b. Gjødseloplager må holdes vel tildekket, så stank undgås, og

9. aug. ligge minst 15 m. fra beboelseshus, nabogrunn eller offentlig vei, vanntak etc. Fra gjødseleplag eller søppelhaug må der ikke skje tilsig til bolig, nabogrunn, alfarvei eller vann, som brukes til drikke, matvann eller vask.

c. Såvel offentlig som privat kloakkledning må ha helserådets godkjennelse.

d. Enhver huseier er forpliktet til å anlegge kloakkavstikker fra sin gård — innen en frist, som bestemmes av helserådet — til offentlig kloakkledning, når hans våningshus ligger innen en avstand av 32 m. fra sådan, til hvilken der er tilstrekkelig fall.

Kloakkavstikkeren skal være av materiell godkjent av helserådet, og skal innrettes til mest mulig å bortføre grunn-, over-, tak-, skyll- og spillvann samt urin til kloakken.

e. Avløpsrenner og kloakker med tilbehør skal være frostfri og være således innrettet, at de skaffer tilstrekkelig avløp og lett kan renses. De må være av materiell godkjent av helserådet. De skal alltid holdes i forsvarlig stand, rene og fri for stank.

f. Kloakkanlegg i husene skal være forsynt med vannlås, så ikke kloakkgass kan strømme inn i huset.

g. Kloakker må ikke gis avløp til elv, bekk, nabogrunn eller offentlig veis grøfter uten helserådets tillatelse. Hvor helserådet finner det påkrevet, skal kloakker være forsynt med renseskum eller septik tank.

h. Transport av gjødsel eller av avfallsstoffer på offentlig vei samt også på privat vei, til hvilken flere er bruksberettiget, må ikke foregå i utette eller overfylte beholdere, så noget spilles.

i. Skadelige eller ildeluktende væsker fra fabrikker eller andre anlegg må bare ledes gjennom lukkede avløpsrenner, eller på annen av helserådet godkjent måte skaffes avløp, og må ikke uten helserådets samtykke ledes til offentlig kloakk. Ledninger for sådanne anlegg må hverken direkte eller gjennom samlelum stå i forbindelse med annet privat avløpsrør.

§ 9. Gjødsling må foregå på sådan måte, at stank mest mulig undgås. Ublandet latrinegjødsling eller annen stinkende avfallsgjødsel må ikke anvendes nærmere beboelseshus eller utsalg for levnetsmidler end 15 m., meierier 50 m. Ansamlinger av gjødsel, som utbreder stank, eller inneholder bestanddeler, som kan bortføres med vinden, er forbudt.

Det er forbudt fra 1 mai—31 august å ut- eller omlosse bosgjødning på jernbanestasjonene.

9 aug.

## Om renlighet.

### § 10.

- a. Det er enhvers plikt å holde sin bolig og sin egen person ren. Renlighet og utluftning må ikke forsømmes i nogen bolig, således at derav kan opstå ulempe for beboere eller naboer.

Huseiere er ansvarlige likeoverfor helserådet for, at fraflyttede rum blir ordentlig rengjort, før nye beboere flytter inn.

- b. Skolebarn, som er befengt med utoi, skal av læreren hjemsendes med skriftlig pålegg til foreldrene eller andre, som har å vareta barnets tarv, om uten opphold å sørge for, at utoiet blir fjernet.

Skolebarn, som har hudutslett, som kan antas å smitte, eller som viser andre tegn på å lide av smitsom sykdom, skal av læreren hjemsendes med skriftlig meddelelse om forholdet og pålegg om, at der må skje henvendelse til læge. Samtidig skal læreren underrette helserådets ordfører om tilfellet.

Når vedkommende barn påny innfinder sig i skolen, må der enten medbringes lægeerklæring for at der ikke er fare for smitteoverførelse fra barnet til andre eller læreren må, hvis barnet av lægen erklæres for å lide av tuberkulose i smitsom form, erhverve den i § 3 i renholdsregler for skoler av 7 juni 1902 omhandlede bestemmelse fra helserådet om, hvorledes der skal forholdes for å hindre smitteutbredelse.

## Industrielle bedrifter.

### § 11.

- a. Enhver bedrift, såvel større som mindre håndverksmessige bedrifter, er underkastet helserådets tilsyn, og innehaverne er pliktige til å rette sig efter de bestemmelser, som helserådet gir for å avhjelpe sanitære mangler.

b. Når nogen bedrift aktes satt igang, ved hvilken forurensning av omgivelsene finner sted, eller stank eller giftige gassarter utvikles, som kan ha skadelig innflydelse på arbeidernes eller de omboendes sundhet, skal plan for anlegget forelegges helserådet, som kan nekte dets fremme, hvis ikke betryggende sikkerhetsforanstaltninger kan garanteres. Bedrifter av ovennevnte art, som er i virksomhet, er underkastet helserådets tilsyn, og rette vedkommende er forpliktet til å rette sig efter de bestemmelser, som helserådet gir til avhjelpelse av sanitære mangler.

9 aug.

## Om drikkevann og brønner.

## § 12.

- a. Brønn eller annet drikkevannstak må ikke forurenses eller ligge således, at der er fare for tilsig fra beboelseshus, fjøs, privet, gjødselopplag, avfallsdynger eller annen ansamling av urenlighet fra dyrkede marker eller på annen måte forurenset jordbunn. Der må ikke i brønnens eller vanttaketets umiddelbare nærhet foregå vaskning.
- b. Brønnen må gjøres så dyp og så rummelig som mulig. Hvor bunnen ikke er fast fjell skal den for renholdets skyld være dekket med faste heller eller et lag puksten. Likeså må brønnens vegger, hvor de ikke er fast fjell, være muret, og brønnens overkant være ført minst 30 cm. op over det omgivende terreng. Brønnens øverste  $\frac{2}{3}$  må være innvendig cementert. Utenom brønnen skal der være et lag fast stampet lere eller myrjord. Der må alltid være fall fra brønnen mot omgivelsene. Brønnen må være forsynt med overbygning og tettsluttende lokk, som kan låses. Overbygning og lokk skal ha slik heldning, at regn og annen væte ikke kan renne ned i brønnen, om lokket eller overbygningen på noget sted skulde være utett. Hvor der ikke er anbragt ledning til hus og fjøs, må brønnen forsynes med pumpe, eller der må i brønnen anbringes en ren fastbundet bølge, der utelukkende brukes til ophentning av vann fra brønnen. Å hente vann op med snart det ene og snart det annet karr forbydes på det strengeste.
- c. Trappenedgang til brønner er strengt forbudt, likeledes brønner inne i hus eller fjøs.
- d. Brønner, som ikke er i overensstemmelse med disse forskrifter, må kasseres, og nye brønner anlegges, eller de gamle må bringes i overensstemmelse med disse forskrifter. Hertil settes en frist av senest ett år.
- e. I eller ved vannbasseng, hvorfra mat- eller drikkevann hentes, eller vasdrag, der fører til sted, hvorfra sådan vannhenting foregår, må ikke vaskning eller annen forurensning finne sted.
- f. Fra vasdrag eller vannbasseng, hvor forurensning ved gjødsling ikke kan undgås, må drikke- eller matvann ikke tas.

## Om næringsmidler.

*Melk.*

## § 13.

- a. Melk må behandles med den ytterste renlighet. Den, som skal melke, må forinnen vaske sine hender og vaske eller tørre koens spener med en ren klut.

- b. Kjørler og melkespann må holdes omhyggelig rene ved skylning med sodavann og kokende vann. Glassur og for-  
tinning må være hel.
- c. Melk må ikke opbevares i beboelsesrum. Hvor dette ikke  
kan undgås, skal den være anbragt i skap med rene for-  
heng. Melk må under ingen omstendigheter opbevares i  
rum, hvor der ligger syke. Opbevaringsrum for melk må  
holdes rene ved flittig vask.
- d. Salg av melk og melkeprodukter fra syke kreaturer er  
strengt forbudt.
- e. Fjøset må holdes grundig rent, det må være lyst og luftig.
- f. Helserådet kan forby salg av melk og melkeprodukter fra  
gård, hvor der hersker urenlighet i bolig eller fjøs, eller  
hvor der finnes andre sanitære misligheter, hvorved mel-  
ken kan forurenses.

### Meierier og melkeutsalg.

#### § 14.

- a. Meierier og melkeutsalg skal anmeldes til og godkjennes  
av helserådet. De skal være underkastet helserådets kon-  
troll, og eierne skal være forpliktet til uopholdelig å ut-  
føre de pålegg, som helserådet eller dets ordfører finner det  
nødvendig å gi.
- b. Mottagelsesrum og utsalgsrum for melk må være i sådan  
stand, at de med lethed kan holdes rene. Disk og gulver  
må vaskes minst én gang hver dag. Tak og vegger minst  
én gang hvert fjerdingår.
- c. Mottagelsesrum og utsalgsrum for melk må ikke benyttes  
som soverum eller kjøkken.
- d. I melkeutsalg må ikke drives handel med andre varer, som  
kan forurense melken eller gi den usmak.
- e. Til meierier har uvedkommende ikke adgang. Melkeleve-  
randørene har kun adgang til mottagelsesrummet.
- f. Spytning på gulvet er strengt forbudt.
- g. Personer, som har ansettelse på meierier, skal ved ethvert  
sygdomstilfelle øieblikkelig henvende sig til læge, som be-  
stemmer om vedkommende kan få tilladelse til å behandle  
melken.

### Om salg m. v. av næringsmidler.

§ 15. Helserådet skal særlig ha sin oppmerksomhet hen-  
vendt på alle forretninger, hvor nærings- og nydelsesmidler til-  
lages, forhandles og opbevares, såsom bakerier, slagterier, kjøtt-  
utsalg, handelsboder, bevertningssteder, losjiihus og dampskibs-  
og jernbaneekspedisjoner, hvor levnetsmidler opbevares.

9 aug. Følgende almindelige regler gjøres gjeldende:

- a. Rum, hvori levnetsmidler er tilsalg eller opbevares, skal være rummelige og lyse. De skal stadig holdes rene, vel luftet og fri for stank.
- b. De må ikke benyttes til beboelse, soverum eller til kjøkken.
- c. Varer, som kan meddele matvarer lukt og smak, må ikke opbevares i samme rum.
- d. I utsalgssteder skal disk og gulv hver dag vaskes med grønsåpe og varmt vann, og der skal daglig tørres støv med våt klut. Hyller, vekter og måleredskaper skal til enhver tid holdes rene og fri for støv. Tørr feining er forbudt. Gulv, vegger, tak, disk, bord, hyller og skap skal være i sådan stand, at de med lethed kan holdes rene.
- e. Matvarer må beskyttes mot forurensning. De må ikke opbevares i åpne kasser eller beholdere på disk eller gulv. De skal være anbragt i rene lukkede beholdere eller skap. Matvarer må ikke innpakkes i skiddent papir eller avis-papir. For matvarer må alltid være forhånden rent innpakkings-papir eller rene poser.
- f. Betjeningen må såvidt mulig undgå direkte berøring av matvarer med sine hender. Hvor dette ikke kan undgås, skal de forinnen vaske sine hender. Til dette øiemed skal der i selve utsalgsrummet eller tilstøtende rum alltid være forhånden rent vaskevann, såpe og rene håndklær.
- g. I alle utsalgssteder for matvarer skal der ved iøinefallende opslag forbyes publikum å røre andre varer enn dem, de selv kjøper. Spytning på gulvet er strengt forbudt, og iøinefallende plakater herom skal være opslått. Tilstrekkelig spyttebakker må anskaffes. Disse må flittig tømmes og holdes rene.
- h. Bakerier, slagterier, kjøttutsalg og lign. skal anmeldes til og godkjennes av helserådet. Dette gjelder såvel utsalgsstedene som arbeidsrummene. Eierne skal være forpliktet til uopholdelig å etterkomme de pålegg, helserådet gir.

§ 16. Dersom nogen undlater å overholde de i § 15 om-talte påbud, har helserådet, hvor gjentagne advarsler har vist sig fruktesløse, rett til å nekte vedkommende forhandling av levnetsmidler, inntil påbudene etterkommes. Likeledes kan helserådet forby et lokales benyttelse som tillagnings-, opbevarings- eller forhandlingsrum for matvarer, hvor dette av sanitære grunner finnes uskikket dertil.

§ 17. Helserådet kan midlertidig forby utsalg av levnetsmidler og bruksgjenstander, når smitsom sykdom kan befryktes utbredt gjennom disse.

§ 18. Matvarer må ikke settes under åpen himmel eller transporteres uten å være godt tildekket, således at de utsettes

for sol, regn, støv eller annen forurensning, som kan gjøre dem 9 aug.  
bmindre tjenlig som menneskeføde.

Til befordring av matvarer må kun brukes rene transport-  
midler og ren overdekning. Dampskibsekspedisjoner tilpliktes  
å holde treerister på bryggene til plasing av matvarer i sekk  
og å påse, at disse ikke tilsmudses på bryggene eller i lagerrum.

§ 19. Helserådet kan forby salg av bedærvede og for sund-  
heten skadelige nærings- og nydelsesmidler, likeledes av bruks-  
gjenstander, som inneholder giftige stoffer og derved kan bli  
skadelige for sundheten f. eks. tøier, tapeter, leketøy m. m. Hel-  
serådet kan utta prøver til undersøkelse.

Nærings- og nydelsesmidler må ikke, for at de bedre skal  
holde sig eller av andre grunner, tilsettes stoffer, som er ska-  
delige for sundheten. Heller ikke må de tilsettes stoffer, som  
kan skjule, at varen er bedærvet.

Helserådet har rett til å forlange sundhetsskadelige varer  
utlevert og kan tilintetgjøre dem uten erstatning til eieren.

### Om smitsomme sykdomme.

#### § 20.

a. Enhver i herredet praktiserende læge er forpliktet til å  
anmelde til helserådets ordfører ethvert tilfelle av sådan  
smitsom sykdom, som inngår under det offentliges spesielle  
forsorg.

Likeledes skal anmeldes ethvert alvorlig sykdomstilfelle,  
som antas å skyldes nydelse av dedærvede eller forfalskede  
næringsmidler, eller bruk av gjenstander, der inneholder  
giftige bestanddeler.

b. Når en tæringssyk flytter, skal dette meldes helserådets ord-  
fører av den sykes husvert såvel ved fraflytning som ved  
tilflytning. Tuberkuløse, som opholder sig på besøk eller  
som landliggere, skal også meldes.

c. Ved optræden av sykdomstilfelle, som der er grunn til å tro  
er av ondartet smitsom beskaffenhet, plikter husfar eller  
husbond snarest å anmelde dette til helserådet. Inntil læge  
kommer, plikter han å dra omsorg for avsondring av den  
syke og den, som pleier den syke. Den sykes husstand må  
ikke ha samkvem med andre og særlig ikke delta i møter  
eller sammenkomster, som selvsagt heller ikke må finne  
sted i det hus, hvor den syke ligger.

d. Barn fra den husstand, hvor sykdommen er optrådt, må  
ikke søke skolen, før tilladelse er gitt av helserådets ord-  
fører.

e. Optrer sykdommen blandt lærerens husstand, lukkes skolen,  
inntil helserådet har gitt nærmere forordning.

f. Salg av melk og melkeprodukter er forbudt, inntil tilladelse

9 aug. meddeles av helserådet. Likeledes kan helserådet forby handelsvirksomhet, hvis smitsom sykdom optrer i en handelens husstand, når den antas å medføre fare for utbredelse av sykdommen.

g. Bruksgjenstander, klær og møbler i hus, hvor der har vært smitsom sykdom, må ikke benyttes av eller overlates andre til bruk eller eiendom, før de er betryggende rengjort etter helserådets anvisning.

h. Fartøier, som henligger innen herredet, og deres besetning, er m. h. t. sundhetsforholdene ombord underkastet helserådets bestemmelser.

i. Ved sykdomstilfeller, som indtreffer blandt reisende på hoteller, losjihu o. lign., skal vedkommende vert, hvor der kan være mulighet for, at sykdommen kan være av smitsom og farlig art, forlange vedkommende undersøkt av læge og i tilfelle straks underrette helserådet om sykdommens beskaffenhet.

For de tettere eller bymæssig bebyggede dele av herredet gjelder følgende særbestemmelser for husdyrhold:

§ 21. Svinehold er tillatt kun på betingelse av, at grisene holdes innelukket i grisehus, og at der fra disse ikke utbredes stank til nabo, alfarvei eller gate. Stall og fjøs skal ha fornøden tilgang av lys og luft og være således beliggende og innrettet, at stank ikke kan utbrede sig til beboelsesrum, opbevaringssted og tillagningssted for næringsmidler, til nabo, gate eller befærdet strøk. Eierne plikter å rette sig efter de pålegg, helserådet gir.

Hvor trange gårdsrum, tett bebyggelse eller andre sanitære forhold gjør husdyrhold betenkelig, kan helserådet forby sådant.

Kreaturhold kan også forbys, hvor vedkommende ikke retter sig efter de pålegg, helserådet til enhver tid måtte gi for å forebygge sanitære misligheter.

### Almindelige bestemmelser.

§ 22.

a. Undlater nogen innen den av helserådet givne frist å treffe de foranstaltninger, som ifølge disse forskrifter eller ifølge helserådets lovmedholdige beslutninger påhviler ham, kan helserådet late foranstaltningene utføre på hans bekostning.

b. Hus- eller grunneiere er ansvarlige for, at alle de plikter, som disse forskrifter pålegger dem, blir opfylt og skal ikke kunne undskylde sig med forsømmelse fra sine folks eller leieres side.

- c. Helserådet kan innvilge avvikelser fra disse forskrifter, 9 aug. hvor særegne forhold krever det.
  - d. Ordføreren har å besørge overtredelser påtalt. Overtredelser av disse forskrifter eller bestemmelser, som helserådet i medhold av disse vedtar, straffes efter den almindelige borgerlige straffelov.
  - e. Disse forskrifter skal trykkes i så stort oplag, at enhver huseier kan få sitt eksemplar, som han tilpliktes å opbevare.
- De skal også slås op på de steder, helserådet nærmere måtte bestemme.
- f. Disse sundhetsforskrifter trer i kraft 3 — tre — måneder, efter at de har fått kongelig stadfestelse.

## Kongelig resolusjon

av 9 august.

9 aug.

I. I medhold av § 1 i lov om maksimalfrakter av 18 juli 1917 fastsettes maksimalfrakter for transport til Norge med norske damp- og motorfartøier av korn, mel, gryn, kjøtt, flesk og tarmar, andre fettstoffer, saltede huder, oljemel og oljekaker, linfrø og linolje, quaebracho, ull, kaffe, sukker, ris, copra, oljer, erter, shellak, jute og sekkestrie, forstoffer og stykkgods fra Amerika, Australien, Java og Indien, fra Spanien og Portugal av salt og fra England av kull, koks og cinders samt salt.

II. Maksimalfraktene fastsettes overensstemmende med nedenstående regler.

III. Provianteringsdepartementet bemyndiges i medhold av nevnte lovs § 4 til i særlige tilfelle å dispensere fra de fastsatte maksimalfrakter.

IV. Nærværende resolusjon trer i kraft straks, og gjelder for alle konnossementer, datert efter resolusjonens ikrafttreden. Samtidig opheves de ved kgl. res. av 28 september 1917, 19 og 26 april og 5 juli 1918 fastsatte maksimalfrakter.

### Maksimalfrakter.

#### I.

Fra Canada, U. S. havn nordenfor Cape Hatteras, Florida, U. S. Gulf havn, U. S. vestkyst.

9 aug. Fraktene i amerikansk mynt er notert pr. 100 lbs.

| Varesort                                                                                                           | Canada og<br>U. S. havn<br>nordenfor<br>Cape<br>Hatteras | Florida    | U. S. Gulf<br>havn | U. S. Vest-<br>kyst |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|------------|--------------------|---------------------|
| Hvete } pr. qtr. )                                                                                                 |                                                          |            |                    |                     |
| Rug     }     a     )                                                                                              |                                                          |            |                    |                     |
| Mais    } 480 lbs. )                                                                                               |                                                          |            |                    |                     |
| Bygg pr. qtr. à 400 lbs. ) . . . . .                                                                               | kr. 25,50                                                |            | kr. 28,50          | kr. 40,00           |
| Havre pr. qtr. à 320 lbs. )                                                                                        |                                                          |            |                    |                     |
| Maismel, hvetemel, rugmel                                                                                          | \$ 1,65                                                  |            | \$ 1,85            | \$ 2,75             |
| Bygmel . . . . .                                                                                                   | » 1,95                                                   |            | » 2,15             |                     |
| Havregryn . . . . .                                                                                                | » 1,85                                                   |            |                    |                     |
| Farin i sekker . . . . .                                                                                           | » 1,90                                                   |            |                    |                     |
| » i fat . . . . .                                                                                                  | » 2,00                                                   |            |                    |                     |
| Raffinade i sekker . . . . .                                                                                       | » 2,15                                                   |            |                    |                     |
| » i fat og kasser                                                                                                  | » 2,25                                                   |            |                    |                     |
| Salt kjøtt og flesek i kasser og tønner . . . . .                                                                  | » 2,75                                                   |            | » 3,00             |                     |
| Fettstoffer til margarin-fabrikasjon, smult og kunstsmult (Lard og compound) med vanlig tillegg for små-embal-lage | » 2,75                                                   |            | » 3,00             |                     |
| Oljemel og kaker, bom-uldsfrømel og kaker, linfrømel og kaker i kvanta over 1000 ton pr. ton à 2240 lbs.           | kr. 126,00                                               |            | kr. 140,00         |                     |
| Superfosfat } pr. ton à 2240                                                                                       |                                                          |            |                    |                     |
| Råfosfat     } lbs. . . . .                                                                                        | » 126,00                                                 | kr. 140,00 | » 140,00           |                     |
| Mineralske oljer (hele laster): i fat . . . . .                                                                    | » 33,00                                                  |            | » 36,00            |                     |
| pr. fat (round barrel)                                                                                             |                                                          |            |                    |                     |
| i bulk pr. ton . . . . .                                                                                           | kr. 114,00                                               |            | » 125,00           |                     |
| Forstoffer:                                                                                                        |                                                          |            |                    |                     |
| tunge . . . . .                                                                                                    | \$ 1,85                                                  |            | \$ 2,00            |                     |
| lette . . . . .                                                                                                    | » 1,95                                                   |            | » 2,10             |                     |
| ekstra lette . . . . .                                                                                             | » 2,15                                                   |            | » 2,30             |                     |
| (Se vedlagte klassifikasjon).                                                                                      |                                                          |            |                    |                     |
| Stykkgoeds:                                                                                                        |                                                          |            |                    |                     |
| Klasse 1 . . . . .                                                                                                 | » 2,05                                                   |            | » 2,05             | \$ 3,45             |
| » 2 . . . . .                                                                                                      | » 2,50                                                   |            | » 2,50             | » 4,15              |
| » 3 . . . . .                                                                                                      | » 3,30                                                   |            | » 3,30             | » 5,50              |
| » 4 . . . . .                                                                                                      | » 3,70                                                   |            | » 3,70             | » 6,20              |

9 aug.

II. Fra Argentina\*), Brasilien, Chili, Australien, Java og Indien.

| Varesort             | Argentina*)<br>kroner | Brasilien<br>kroner<br>pr. 1000 kg. | Australien<br>kroner<br>pr. 1016 kg. | Java<br>kroner<br>230,00 pr. 1016 kg. | Indien<br>kroner<br>pr. 1016 kg. |
|----------------------|-----------------------|-------------------------------------|--------------------------------------|---------------------------------------|----------------------------------|
| Hvete                | 155,00 pr. 1016 kg.   |                                     |                                      |                                       |                                  |
| Rug                  |                       |                                     |                                      |                                       |                                  |
| Mais                 |                       |                                     |                                      |                                       |                                  |
| Mel                  | 175,00 » 1000 »       |                                     | 195,00                               |                                       |                                  |
| Linfrø               | 180,00 » 1016 »       |                                     | 220,00                               |                                       |                                  |
| Linolje              | 240,00 » 1000 »       |                                     |                                      |                                       |                                  |
| Huder, saltede       | 290,00 » » »          |                                     |                                      |                                       |                                  |
| Kjøtt og flesk, tar- |                       |                                     |                                      |                                       |                                  |
| mer                  | 240,00 » » »          |                                     |                                      |                                       |                                  |
| Oljemel.             | 170,00 » » »          |                                     |                                      |                                       |                                  |
| Oljekaker            | 170,00 » 1016 »       |                                     |                                      |                                       |                                  |
| Quaebracho           | 220,00 » 1000 »       |                                     |                                      |                                       |                                  |
| Ull                  | 290,00 » » »          |                                     |                                      |                                       |                                  |
| Kaffe                |                       | 325,00                              |                                      | 300,00 » 1000 »                       | 300,00                           |
| Sukker               |                       |                                     |                                      | 245,00 » » »                          | 245,00                           |
| Ris                  |                       |                                     |                                      | 230,00 » » »                          | 230,00                           |
| Copra                |                       |                                     |                                      | 425,00 » » »                          | 425,00                           |
| Olje (inkl. marga-   |                       |                                     |                                      |                                       |                                  |
| rinolje):            |                       |                                     |                                      |                                       |                                  |
| i fat                | 240,00 » » »          |                                     |                                      | 350,00 » » »                          | 350,00                           |
| i kasser             |                       |                                     |                                      | 325,00 » » »                          | 325,00                           |
| Erter                | 225,00 » » »          |                                     |                                      |                                       |                                  |
| Shellak i sekk       |                       |                                     |                                      | 350,00 » » »                          | 350,00                           |
| Jute og sekkestrie   |                       |                                     |                                      | 300,00 » » »                          | 300,00                           |

\*) Lastning Rosario samt Bahia Bianca kr. 7,50 pr. ton ekstra, lastning 2 havne kr. 5,00 pr. ton ekstra, Mineralolje fra Chili: kr. 45,00 pr. fat (round barrel), i bulk. kr. 170,00 pr. ton.

9 aug.

## III.

## Salt.

|                                            |            |         |
|--------------------------------------------|------------|---------|
| Fra Spanien:                               |            | pr. ton |
| Til havner i hele Norge (via Gibraltar som | à 1016 kg. |         |
| inspeksjonshavn) . . . . .                 | kr. 125,00 |         |
| Fra Portugal:                              |            |         |
| Til havner i hele Norge . . . . .          | » 195,00   |         |
| Fra England:                               |            |         |
| a) til havner østenfor Arendal . . . . .   | » 110,00   |         |
| b) » » Arendal—Kr.sand S, begge inkl. »    | 105,00     |         |
| c) » » Mandal—Egersund . . . . .           | 100,00     |         |
| d) » » Stavanger—Kr.sund N. . . . .        | » 95,00    |         |
| e) » » i Trondhjemsfjorden . . . . .       | » 100,00   |         |
| f) » » nordenfor Trondhjemsfjorden til     |            |         |
| og med Hammerfest . . . . .                | » 110,00   |         |
| g) » » nordenfor Hammerfest . . . . .      | » 120,00   |         |

## IV.

## Kull, koks og cinders.

Fraktene å betales efterskuddsvis.

|                                      |            |            |                 |
|--------------------------------------|------------|------------|-----------------|
| Fra England:                         |            | Kull       | Koks og cinders |
|                                      |            | pr. tons   | à 1016 kg.      |
| a) til havner østenfor Arendal . .   | kr. 100,00 | kr. 140,00 |                 |
| b) » » Arendal—Kr.sand S,            |            |            |                 |
| begge inkl. . . . .                  | » 95,00    | » 135,00   |                 |
| c) » » Mandal—Egersund,              |            |            |                 |
| begge inkl. . . . .                  | » 90,00    | » 130,00   |                 |
| d) » » Stavanger—Kr.sund             |            |            |                 |
| N, begge inkl. . . . .               | » 85,00    | » 125,00   |                 |
| e) » » i Trondhjemsfjorden . . . . . | » 90,00    | » 130,00   |                 |
| f) » » nordenfor Trond-              |            |            |                 |
| hjemsfjorden til og                  |            |            |                 |
| med Hammerfest . . . . .             | » 100,00   | » 140,00   |                 |
| g) » » nordenfor Hammer-             |            |            |                 |
| fest . . . . .                       | » 110,00   | » 150,00   |                 |

Samtlige maksimalfrakter gjelder, hvor ikke anderledes er bestemt til direkte lossehavn i Norge mellom Trondhjem og Kristiania. Som en havn anses for hele kornlaster Trondhjem og Buviken, Bergen og Vaksdal samt Kristiania, Kambo og Moss.

For lossning i 2 havner, Trondhjem—Bergen eller Bergen—Kristiania, beregnes et tillegg av kr. 0,50 per quarter

for tungt korn og for andre varer kr. 2,50 per ton av damperens 9 aug.  
lastekapacitet.

Ved lastning i 2 eller flere havner vil — hvor intet bestemt tillegg er fastsatt — omkostninger som følge av sådan lastning kunne beregnes ekstra utenom maksimalfraktene efter hertil innhentet tillatelse fra Provianteringsdepartementet.

Samtlige frakter åforutbetales, hvorikke anderledes er bestemt, samt skal erlegges per innlastet eller utlosset vekt i henhold til de kotymer, som var gjeldende før krigen.

De fastsatte frakter gjelder for alle konossementer, datert efter resolusjonens ikrafttrede.

for Byråchef Byrådsmedlemmer,

approbert av Landhusholdningsdepartementet 6 august 1918.

### Styrets Virksomhet.

§ 1. Alle styrets medlemmer av 5 personer, der ved offentlig forsamling er valgt av de blandt de berettigede eller senere erstatte.

§ 2. Styrets medlemmer har hvert annet år i styrets suppleringsvalg velges av de blandt de berettigede medlemmer og kasserer for de to påfølgende år. Kassereren velges til like som sekretær.

§ 3. Ordinær generalforsamling avholdes hvert år og umiddelbart forut for suppleringsvalget. I denne generalforsamling fremlægges styrets beretning og revisors beretning for de to sist forløpene år. Deruden velges blandt de berettigede, men utenfor styret, 1 revisor med vararene. De to næstfølgende år.

Ellers avholdes generalforsamling, så ofte styret finner det fornuftig, og når minst 20 berettigede denne form ved skriftlig begjæring. Møtet skal være bekjentgjort senest 5 dager forut.

§ 4. Styremøter avholdes etter behov og er vedkommende dyktig når minst 3 medlemmer er tilstede. I disse møter er beslutningen ved enstemmighet for 4 vars gyldig.

Såvel i generalforsamling som i styremøter har den berettigede protokoll, som ved offentlig forsamling refereres og underskrives av de tilstedeværende av styret.

§ 5. Generalforsamling og styremøter ledes av formannen, som i tilfelle stemmelikhet har 2 stemmer.

Beslutningene er gyldig med 2/3 av de tilstedeværende. Utgiver: Byråchef Young.